

■■■■ AZ ASZTALOSOK SZÖVETKEZETI BUTORCSARNOKA. ■■■■

A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló

BUTORCSARNOK

és Hitelszövetkezet, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja, felhívja a nagyérdemű butorvásárló közönség figyelmét a

VIII., József-körút 28. sz., sarok, valamint Békocsis-utca IV., Belváros, Ferenciek-tere 1.

alatti királyi bércpalotában dusan felszerelt modern és stilszerű lakberendezéseinek megtekintésére, a melyek jutányos áron jótállás mellett adatnak el.

A Butorcarnok szövetkezet részre kizárólag csak budapesti képesített asztalos- és kárpitosmesterek dolgoznak. Budapest környékén készített, vagy bécsi silány árnak eladásával nem foglalkozik.

Megrendeléshez tervezetet és költségvetést kívánatra készítünk. Minden egyes butordarab bizottság által fölülbírálvá

12817

BŐRSZÉKIPAR.

KENDI ANTAL Budapest, IV., Károly-utca 2.

Angol bőrbutor készítése, festése és renoválása saját műhelyben. — Előállítás-technikák, irófotelek valódi bőrről, ülőbutor-állványok kárpitosásra. — Székátlakítások. 12680

Jövedelmező mellékpar. **HOMOK — ARANY** Csekély befektetés.

ha cementtel lesz keverve és kézi vagy erőüzemre berendezett gépeinkkel elismert elsőrendű betonfalazótégélak, cementfödéserepek, fali és padlólapok, vályuk, csövek stb. gyártásra fel lesz dolgozva. A gyártás egyszerűségénél fogva mindenütt fizethető hol homok, kavics, vagy salak stb. áll rendelkezésére. Ajánljuk üzemünket megtekinteni. Gépek különböző árakban. — 66. számú jegyzék ingyen. **Levelezés magyar nyelven.**

Leipziger Cementindustrie Dr. Gaspary & Co. Markranstädt bei Leipzig. 12771

Különlégségi gépgyár homok értékesítésére.

Uj zseb-messzelató kompaszsal és tükörrel

összeszerelésre, nagy messzelátással, egyúttal nagyítóüveg, gyújtóüveg és szemtükör gyantát használható, kényelmesen zsebben hordható, darabonként csak K 1.30, 3 db K 4.—. Ha nem tetszik, pénz vissza. — Széküldés előzetesítés vagy utánvétel mellett. — Ca. és kir. udvari szállító

Konrad János szállítóháza Brúx 1268. sz. (Csehország) Ingyen és bérmentve küldöm kívánára mincezennek fűrjegykezemet 3000 képpel.

Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti szívét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szahadástér, Sótater-utca sarkán. 12445

FÖLDES MARGIT CRÈME LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ SZER

BRÁZAY SÓSBORSZESZ-SZAPPAN

Tiszta keze, okos esze van annak, aki a Brázay sósborszesz-szappant használja!

A híres Brázay sósborszesz e szappanban is megőrzi az egész bőrfelületre és izomzatra általánosan ismert hatását és ezért mindenki, ki maga és családja egészségét szívén hordja, a mindennapi mosakodásnál csakis Brázay sósborszesz-szappant használjon.

Kapható illatszeresze-nél, gyógytárakban, drogériákban, ugyancsak minden fuom és előkelő üzletben.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

A gége, torok, tüdő, gyomor, bél, vese, hólyag hurutos bántalmainál felülmulthatlan

Siculia

ARTÉZI GYÓGYVÍZ

KAPHATO MINDENÜTT

FŐ-RAKÁR. BRÁZAY KÁLMÁN CSEGENEL BUDAPEST, VIII., JOZSEF KORUT 37/39. Csak „SICULA” névvel ellátott füvecek valódiak.

Nádpatakok-gyógyfürdő

Jód, kénes sóforrással megáldott fürdőhelye. Pótolja Lipik, Hall és Csiz vizét.

Reuma, köszvény, ichias bántalmaknál utóéletetlen gyógyeredményvel. Női betegségek, vérszegénység és idegességnél kiváló nagy hatással. — Idény június 1-től szept. közepéig.

Egy órai kocsiút a pályaudvartól Nagyküküllő-vármegyében. Erdők, kényes sétányok, modern lakások, zene, első osztályú ellátás. Ellátás utóéletben tetemes éregeredmény a szobárákban. Vasúti állomás Alsószombathelyre, hol minden alkalommal kocsik kaphatók. Posta-hivatala Nagysínek; mindennapi postaforgalommal. — Prospektus bérmentve küld és mindennemű felvilágosítással a legnagyobb készséggel szolgál a fürdőkezelőség.

Feltűnést keltenek TITANIA gyors-gőzmosógépek és mangonok

Egy gyermek mossa vele az előbbihez képest 1/3 idő alatt a ruhát hófehérre. Minden gépet próbára 55 koronától feljebb. Képviselek keresetnek. Bizonyítványok, prospektusok ingyen. 12607 TITANIA-művek, Wels 179 O.-Oesterr.

HÖLGYEK KEDVENCZE

Ez az elvezése a Rogátsy-féle pipereboraxnak, mely a legkiválóbb test- és arczipoló szer és a melynek nincs szüksége más reklámra, mint egyszeri próbahasználatra. A ki egyszeri használja a Rogátsy-féle pipereboraxot, hűségese marad ahhoz egész életére. Kapható minden gyógytárban, droguerriában és fűszerkereskedésben.

RÉZBUTOR

12575 VAS-SZOBABUTOR

gyártmányaink, modern, stilszerű kivitelben városi üzletünkben kiállítva megtekintethetők. Eladás jutányos árak mellett. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld

PÁPAI és NATHAN vas-és rézbutor gyár Budapest, VI., Andrassy-út 1. (Foncieri palota).

18. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁJUS 3.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona. A „Világkronika”-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is esatolandó.

MIKSZÁTH KÁLMÁN AKADÉMIAI NAGYDÍJA.

BIZONYÁRA ritkán találkozott az Akadémia és az aktuális irodalom, valamint az olvasó közönség közvéleménye annyira, mint most, a mikor az Akadémia első osztálya az akadémiai nagydíjat lapunk főmunkatársának, Mikszáth Kálmánnak ítélte oda. Annak jele ez a kitüntetés, hogy részletkérdésekre vonatkozólag szétágazók lehetnek a vélemények, a földolgozban egyezünk valamennyien. S hogy Mikszáth Kálmán ma a magyar szép-irodalomnak legnagyobb alakja, egyúttal az egész magyar kultúrának legkiválóbb képviselői közül való, az annyira vitán kívül áll mindennél, a hol irodalomról gondolkozunk, hogy mikor az Akadémiában arra került a sor, hogy

egy és Hegedűs István bizottsági tagok irtak alá, így szól:

Az akadémia első osztálya, melyre az idén a nagyjutalom és a Marczibányi-mellékjutalom sora került, javaslatételre Heinrich Gusztáv rendes, továbbá Hegedűs István, Riedl Frigyes és Herczeg Ferencz levelező tagokból s alul-írottból alakított bizottságot küldte ki. Az Ügyrend 91. §-a szerint ezúttal a jutalmak a széptudományok körébe eső munkáknak itelendők, a mint azt a kört az 1. §. 1. B. szakasza pontosan meghatározza. Figyelembe kellett tehát vennünk az 1901—1907 közé eső irodalom- és művészet-történeti, esztetikai és kritikai, szónoki és költői műveket. Örömmel mondhatjuk, hogy a kijelölt tudományágban, különösen a magyar irodalomtörténetben, a művészetek történetében és a műbírálatban

nemesak buzgó, hanem eredményes munkásság is folyt. Mindegyikben találtunk munkákat, nagyobbára monographiákat, melyek egyfelől irodalmi és műemlékeink ismertetése és tudományos feldolgozása, másfelől szellemi látóköriink tágitása tekintetében méltók az elismerésre s még a nagyjutalmi szabályzatnak szigorú kikötése mellett is, hogy a nagyjutalommal kitüntetendő munkának a tudomány terén jelentékeny haladást kell mutatnia, természetesen a magunk szellemi életének körében és viszonyai között: figyelmet érdemelnek.

Hogy ennek ellenére mégsem a tudományos irodalom köréből választottuk ki a jutalomra ajánlott műveket, hanem egyhangú megállapodással a nagyjutalomra Mikszáth Kálmán összegyűjtött munkáit, a Marczibányi-mellékjutalomra pedig Endrődi Sándor költeményeit

MIKSZÁTH KÁLMÁN.

hozzuk javaslatba: igen röviden okát adhatjuk. Mindkét javaslatunk nem egy-egy munkára vonatkozik, hanem közel négy évtizednek, tehát jóformán egy-egy egész életnek érdemes munkásságára. Olyan két írói pályát ajánlunk kitüntetésre, mely költészetünk lazulásának és tévovázásának korában, a múlt század utolsó negyedében, tehetségének erejével és érzésének hűségével első sorban szerzett érdemeket a megelőző idők nagy költői hagyományainak megőrzésében s egyszerűsége, mely fejlődéséhez kapcsolásában. Mikszáthot ajánljuk a nagyjutalomra, mint a ki képzeletének elevenségével, előadásának gyökere eredetiségével, lankadatlanul friss termékenységével, humorának csillogó bájjával és szatirájának éles ötletességével egész mai szellemi életünknek egyik legnagyobb és legbecesebb ereje; mint a ki elbeszélő irodalmunknak Jókai óta a külföldön is a legnagyobb tisztességet szerezte, még pedig szellemének főként egy olyan elemével, mely által benne egyszerűsége a magyar néplelek hódított: humorával, melylyel korunk egyetemes irodalmának is első sorába ér. Midőn a Mar-

czibányi-mellékjuttalomra is költői gyűjteményt ajánlunk, utalunk arra, hogy az Úgyrend 93. §-a szerint a jutalom annak a műnek ítélendő oda, amely a nagyjutalommal kitüntetett munkához értékre legközelebb áll. Nehéznek, sőt sok esetben lehetetlennek tartjuk költői művek értékének tudományos munkák beesével való összemérését. Választásunk Endrődi Sándor gyűjteményére esik, melyet a költészet hivatásának nemes felfogása, a költői érzés és kifejezés gazdagsága és versművészetének tiszta szépsége tüntetnek ki: az igazán költőileg végigérett életnek költői képe.

Mikszáth Kálmánnak az 1901—1907. év körben körülbelül harminczöt kötetnyi munkája jelent meg első és további kiadásokban. Összegyűjtött munkái közül az I—VI. és a XXI—XXXI. kötetek. Ez utóbbi kötetek azok, melyek Úgyrendünk értelmében jogot és alkalmat adnak kitüntetésére. E munkákban és gyűjteményben feltárul előttünk egész fejlődése «A lutri»-tól, melyet maga legelső novellájának mond s «Elbeszélései»-nek 1874-ben megjelent két első kötetétől kezdve mostanáig; feltárul köre, felfogása és előadása módja.

A mi tárgykörét illeti, e részben jelentékenyebb változást nem mutat pályája. Központja ma is a palóc föld hívalgól és télen vármegyeuraival, pusztulól nemességével, tempós mesterembereivel, hol agyafúrt, hol babonás parasztaival. Minél szűkebbnek tetszik ez a világ, annál csodálatosabb a kifogyhatatlan változatosság és gazdagság, melyben Mikszáthnál újra meg újra s mindig újnak és újnak tűnik föl; minél távolabb esik tőle térben és időben, annál bámulatosabb az az elevenség, frissesség, jellemző erő, mely régi emlékeiből képzeletében életre kelti. Régi benyomásai mitsem vesztenek üdőségükből, mikor már a parlamentári élet szatirikusává lesz s a történeti élet humoros képeivel is tárgyköre inkább csak külsőleg gyarapszik. Ebből a vármegyei és falusi világból s az ennek képre alakított múltból meríti életképeit, rajzait, elbeszéléseit és regényeit. A mint maga tárgyainak közvetlen közelében érzi magát, azt a közelség-érzetet bennünk is fel tudja kelteni s a választóruinak hozzáfűződő benyomását; fölkelte még nem ritka nagytitkai, torzításai, képzeletének elkalandozásai között is. Egy-egy valóságos humoros vonással, előadásának természetes elevenségével észrevétlenül és ellenállhatatlanul visz át a maga világába s szinte feledtetni a magunkét. Rajzainak hol megható, hol kaczagtató csattanói, nagyobb történeteinek látványos művészetlen, szeszélyes kanyargásai nemcsak érdekelnék és meglepnek, hanem a mesemondás naiv és ötletes üdőségével családiasba ringatnak az alap biztosságára nézve, a melyen vezetnek. A phantastikusnak és valóságosnak, a naivnak és tudatosnak, a szatirikusnak és bájnakkal inkább érezhető, mint elemzhető vegyülete az, mely munkáinak, írói egyéniségének sajátos varázsát teszi.

Van egy vonása tehetségének, mely a múlt-hoz fűzi: a romantikus hajlam; de a mint fejlődésében érvényesül, hova-tovább modernizálódik. Régi népies történeteiben ép úgy, mint a többiekben, ez a romantikus felfogás és alakítás szembetűnőbb; jellemző a lélekrajza és cselekvésre egyaránt; az érdeklődésnek, a képzelet és érzés megilletésének egyenes indítéka. Példát ad rá a «Lohinai fű». Majd szívesen ölti magára ez a romantika a babona, a mysticismus alakját s a néplelket titkos képzelgésével jellemzi. Érdekes hogy ebben a népi babonában, mely olykor fő motívuma, rendszeren van valami hősiesség vagy szívjóóság: a «Plutó», a «Fekete kakas».

Végül aztán arra szolgál a romantikája, hogy szatirikus felfogásával hassa át és élceztet rá, mint a «Beszterce ostromá»-ban, a legszerűl az «Új Zrinyiász»-ban. Érzelmesebb humora is, mely legmeghatóbban nyilatkozik palóc rajzaiban és gyermektörténeteiben, a nélkül, hogy mesélő hangjának kellemé, mélysége fogyna, mindinkább és inkább átmege a szatirikusba, mely parlamentári képeiben a legerősebb. Három alakját szereti legjobban s mutatja be szinte végtelen változatosságban. Egyik a pusztulól nemesember, kinek öngyilkos gyarlóságait fájó humorral esetele. Alig van munkája, melyben ne találkoznánk ennek az összeomló világnak egy-egy

mohikánjával. Másik az okos és egyenes paraszt, kinek most csökkönységét, majd agyafúrtságát a komikus képeknek egész seregében mutatja be. Ki nem ismeri a «Kaszát vásárló paraszt»-ot, a «Rozzant szekert»-et, «A magyar iparos»-t, az «Ügyes-bajos ember»-t, az «Új istökös»-t, a «Látogatást Filcsiknél» és a többieket? De egészen föltétlenül, minden szatirát elhallgattató erővel csak a gyermeket szereti. Minél közelebb jár ehhez a három alakjához, humora annál érzelmesebb vagy legalább derűsebb, minél távolabb, annál szatirikusabb.

Szubjektivitása azonban nemcsak tárgykörében nyilatkozik meg, melyet éles szeme és eleven képzelete kicsinyben, szinte végtelenné, korpéppé tágít, nemcsak felfogásában, mely humorával mindent a valóságosság fényébe von: hanem talán legjellemzőbben előadásában. Ebbeli varázsával valamennyi írónk között ő közelíti meg Jókait legjobban. Mintha csak élőszóval beszélne a mesemondónak tréfálkozó, kitérgető kedvével, sokszor szerkezetbontó lazaságával, de kárpótlásul rendkívüli elevenségével, sohasem lankadó energiájával és bájos közvetlenségével. Szatirájának mérgét is mézben adja. A kedvesnél kedvesebb képek szinte áradnak ajakáról s meseszövevényes legkanyargósabb útja is az elbeszélés által a legközelebbiek és a legtermészetesebbek látszik. Az elemző vizsgálat kimutathatja művészetét, de a mint hallgatjuk: tréfái sohasem tetszenek kigondoltaknak, képei kikeresteknek, csattanói kiszámítottaknak, hanem mindig a pillanatot hatása alatt születetteknek. Képzeletében és szavában, rendszerint egy-két futólagos személynévvel, meglevenedik a természet, a híres Bágy patakja, a rászkai erdő s mindenekelőtt az ő kedves «füvei», melyekhez minduntalan, szinte a kicsinyt dédelgető szeretettel tér vissza a lohinai varázsűtől kezdve újra meg újra; a «Palóc föld flórájá»-ban, az «Apró füvek»-ben, a «Különös házasság»-ban és egyebütt. A milyen közel érezzük őt mindig tárgyához, annál fogva, a mit mond, ép olyan közel magunkhoz, annál fogva, a mint mondja.

De nemcsak előadásának ezzel a sokban Jókaira emlékeztető módjával kapcsolódik be Mikszáth irodalmunk történeti fejlődésébe, hanem azzal a műformával is, melyben művészetének legtisztábban ragyog. — Ez a rajz, mely nála az adomának művészi fejlesztése, egy-egy helyzetet megértetett történetnek érzelmesebb vagy humoros csattanóra vezetése. Még nagyobb munkái közül is a legnépszerűbb, a «Szent Péter esernyő»-je, bármily sokféle szálból van fona, lényege szerint ezek közé tartozik. Ez a műforma Kisfaludy Károlyra vezet vissza, munkásságának ha nem is a legfontosabb, de kétségkívül a legeredettebb, legmagyarabb ágára: úgynevezett víg elbeszéléseire. Ezt a régi magyar formát, melyben Jókai is annyi kitűnőt adott, fejtette ki a maga legsajátabb művészetével s mai irodalmunk egyik legnépszerűbb műalakjává Mikszáth. A mivel megtöltötte: a tartalomnak is megvan a történeti vonatkozása, már nem annyira magához Kiszfaludy Károlyhoz, mint inkább iskolájának Széchenyi korabeli elbeszélőihöz: Fáy Andrásához, Kovács Pálhoz és a többiekhez. Ezek is a magyar nemesházak rajzolóit: azé az összeütközés, melybe ősi világuk az idők haladó lelkével kerül. Ők még, pártot fogván az új mellett, de szívük szerint ragaszkodván a régi embereihez is, hiszik és hirdetik, hogy az avult, maradi világ tiszta erkölcsi magjából a haladás, átalakulás új virágzást fakaszthat. Mikszáth is sokat, legtöbbet idézik ezekben a kuriákban; de az új idők, változások hozta pusztulásukat, végüket festi. Elődeivel összeköti az a különös, velők közös szeretet, mely az összeomló világ iránt méla humorában csillog. Innen csendül bele oly sűrűn ebbe a humorba, sőt bár paradoxonnak tessék, szatirájába is bizonyos elegikus hang. Az utolsó virágcserep költője, mely a Balóthy-dominiumból megmaradt.

TÚL AZ OCZEÁNON.

Túl az oczeánon, valamikor régen,
Rámsütött a szegény, piros, maró szegény.
Idegen nagy nép közt, az iskolapadban,

Pirosan, daczosan, ijedten, zavartan
Egyszer föl pattantam:

«Nem úgy van, ha mondom, nem úgy van, tanár úr!
Hisz én ott születtem a dombos Dunántúl.»
— Rám néztek. — A könyv is hazudik, hiába,
Önálló nagy ország az én hazám már ma, —
Senki tartománya!»

Mosolygva, szeliden rám néz a tanár úr:
«Beszélj fiam, mondj el mindent a hazádról.»
Rám néz a sok pajtás, bátorítva, várva,
Én meg csak zavartan mondom egyre-másra:
«Senki tartománya.»

«Tudom, ott születtem, mondta az apám is:
Senki tartománya, van ottan király is.
Önálló királyság az én szülőföldem,
Hazugságot írtak itt ebben a könyvben.»
S kicsordult a könnyem.

Lelkes nagy melegség lobog minden arczon,
A tanár úr lágyn cirógatja arczom.
Aztán beszél hozzám magyarul, lassan,
S az ötven kis angol, hogy vigasztalhasson,
Tapsol hatalmasan.

Szebenyei József.

SPARTAKUSZ.

I.

Mélán sűt a teli hold sugára
Márványékes boldog Capuára.
Népe szendereg, mint könnyelmű gyermek,
Játékába hogyha beleernyed.

Hadd pihenjen a balzsamos éjbe,
Uj erőket gyűjtve játsszi kéjre,
Hadd rajzoljon álmai közepett
A holnapról mámorító képet.

Mily gyönyörű lesz a fórumon állni,
Egy-egy híres szónokot esodálni,
Mily mulatság: fürdő, séta, koczka,
Csevegés az oszlopársnokokba!

S ah, a czirkusz! Mily izgalmas látvány!
Hogy fut végig borzongás a hátán!
S ah! be pompás dárídó utána —
Nincs a földnek csak egy Capuája!

II.

De fön a Vezuv zúg, morog,
Bár mélye rég nem háborog,
Gyülemlik itt más tüzöranyag;
Egy-egy sötét baljós alak.

Estől pirosló reggelig
Tölesére lassan megtelik,
Ott kavargó, ott forr, dagad
Fenyegetőn egy zord csapat.

Mily érezfejek, mily szörnytagok!
Mily rémszabályák csillognak ott.
Száz véres szem szór száz halált —
A gladiátor talpra állt!

III.

Midőn a hajnal elűz a holdat,
S a sok kemény szív egy vad lángba olvadt,
Trák Spartakusz mind közt legmarconzóbb,
Így fűtt meg a harci harsonát!

«Bajtársaim! A sors kegyetlen átka
Együtt fogott be kínos rabigába.
Együtt vesztettünk otthon és hazát,
Együtt keressük lelkünk igazát!
Szabad földön szabadoknak születünk,
Gaz római nem kénykedik felettünk!
Eleget túrtunk mint a buta barmok,
De most karunktól meglakol a zsarnok!

Váljon hőgőssé léha kaczagása,
Roskadjon porba semmivé alázva!
Előre! Harczra! A nép vérben áll —
Rabszolgalétnél szebb a hőshál!

IV.

S mint a szélvész forgatagja, mint a hegyről
omló láva,
Menyődörögve ront a sereg piperésző Capuába.
Tűz előtte, tűz utána, nincsen korlát, nincs
bocsánat,
Rettenetes erejűktől senki, semmi meg nem
állhat.
Vészkiáltás csendül szerte: «Jaj, kitört a
Vezuv újra!»
Fut, ki futhat. Menekvést ad erdő mélye, szirt
odúja!
De az ár csak meg nem csökken, mintha ezer
szárnya nőne,
Campania dűlt gyepéről Rómának tart mind
előre.
Mint lavina szörnyű teste meggyarapszik
önsúlyától,
Spartakusz bős népe mellé áll a tenger
gladiátor.
Jaj neked, te kapzsi város, ki bitorlod a
világot.
A lenézett sóprédék faj most dölyfős nyakadra
hagott!

V.

Három konzul serge izzé-porrá mállott —
Spartakusz falanxa sziklafalként áll ott!
Rimánkodhatsz, Róma, mentő Jupiternek —
Ő se oldja rólad a végveszedelmet!

Avagy talán mégis! Spartakusz elsápad!
Sasszeme hirtelen égő könnybe lábad.

Inog-mozog a fal, összerokkan-roppan,
Harczosi kiszöknek mind széles sorokban,

Hasztalan bizatja, kérelmi, bünteti,
A balgákat váltig sujthatja, inetheti:

Kit római fegyver hiába döngetett,
Haj! római csábnak be könnyen engedett.

Spartakusz nem küzd már, nem kesereg tovább,
Szóvalan leszúrja legkedvesebb lovát,

Azután a kardját vasmellébe mártja,
Így repül el lelke szabadabb hazába.

Lenkei Henrik.

FÖLTÁMASZTOTT MÚLT.

Elbeszélés.

Írta H. Szederkényi Anna.

— Hogy mondd, Irénkém, meg vagy lepve?
Nem ilyenek gondoltál. Tudom én azt, lel-
kem. Megőregedtem, megcsunyultam. Nem va-
gyok az, a ki voltam. Egy izem, egy porci-
kám sem a régi. Az a kedves, csitri, rajongó
kislány elveszett. Eltűnt. Volt, nincs.
— Ne fáradj, kedvesem. Hogy te nem így
gondoltad. Hiába való igyekezet. Én tudom,
ki voltam és tudom, ki vagyok. Őszszel ki
szoktam járni a nagy erdőre. Körülöttem hal-
dolás, szomorúság. Fejemre hullnak az el-
száradt levelek. Lábam alatt letérdelőzdött,
ifjú hajtások. Hiába való igyekezet. Én tudom,
ki voltam és tudom, ki vagyok. Őszszel ki
szoktam járni a nagy erdőre. Körülöttem hal-
dolás, szomorúság. Fejemre hullnak az el-
száradt levelek. Lábam alatt letérdelőzdött,
ifjú hajtások. Hiába való igyekezet. Én tudom,
ki voltam és tudom, ki vagyok. Őszszel ki
szoktam járni a nagy erdőre. Körülöttem hal-
dolás, szomorúság. Fejemre hullnak az el-
száradt levelek. Lábam alatt letérdelőzdött,
ifjú hajtások.

— Szóval, te azt hiszed, hogy én nem va-
gyok boldog. Hát, a hogy veszzszük. A boldog-
ság nagyon is relatív fogalom. Meg aztán ki
boldog ma? Az asszonyok világa furcsa na-
gyon. Szomorú ország ez valójában. A lakók
csöndes rezignációval beszélnek, a mikor
őszintén beszélnek. Mint azok szoktak, a kik
látják helyzetük ferdeségét, de nem tudnak
magukon segíteni. Ismered Sienkiewicz in-
dianának a történetét? Olvastál erről az ember-
ről, a ki, mikor elragadta a zuhatag, küzdött
inaszakadtáig. De, a mikor látta, hogy hiába
minden, vesznie kell, akkor keresztbe fonta
mellén a karját és dalolni kezdett. Az ár
sodorta vészes gyorsasággal és ő dalolt, da-
lott.

— De, Irénkém, miért ez a nagy aggodal-

maskodás? Semmi különös
nem történt velem. Csak egy
ismeretiséget kötöttem. A mi-
óta elváltunk, azóta találkoztam
az élettel. Mert tudod,
ez így van: vannak olyanok,
a kik lelének nyolcvan esz-
tendő, de azért nem ismer-
ték meg az életet, mert hogy-
szű nyolcvan esztendő alatt
nem mutatkozott be ne-
kik. Vannak olyanok, a kik-
nél már születéskor kopog-
tat. Ezeket el sem is hagyja,
megy velük tovább. Nyomuk-
ban van, kergeti őket. Más-
kor meg eléjük áll és elzárja
az utat előttük. És a kivá-
lasztott út, vág maga kö-
rül, viaskodik. Ha van neki
nagy ereje, akkor fölül kere-
kedik, az Életet ő nyergeli
meg és arra kényszeríti, a
mire neki tetszik; vagy őt
vágja földhöz a végén a nagy
viaskodó és lesz belőle kine-
vetett, elfelejtett mártir. De
olyan mártir, a kinek nincs
bárony fotelje az úr trónusa
körüli. Aztán vannak olya-
nok, a kik szép nyugodtan,
nevetve haladtak előre
tizennyolcvan-húsz esztendeig.
A kiknek sejtelmük sem volt
arról, hogy mi az igazság.
Ezeket a szépen álmodozó-
kat egyszer váratlanul meg-
lepi, fölírzza az Élet. No, ezek többnyire olyan
sebet kapnak a rövid ismerkedés alatt, a mely
nem öli ugyan meg őket, csak sajog, sajog
és meg nem gyógyítja más, csak a jó hi-
deg sír...

— Ebben igazad van. Nem így beszéltem
én lánykoromban. Az nagyon szép volt. Ma
olyan nekem az az idő, mint egy szép tün-
dörmese, mint egy szép-melódia. Elhang-
zott régen és megcsendül most is a fülemben
alkonyatkor, a mikor egyedül vagyok. Külön-
ben vannak olyanok, a kik akkor is egye-
dül vannak, a mikor egy-két, tíz vagy húsz
ember, egy egész világ van körülöttük.
— Valamikor... Hiszen minden máskép
volt akkoriban. Emlékszel, milyen lány vol-
tam én. Milyen vigkedélyű. Milyen rajongó.
Hogy tudtam én lelkesülni. Hogy szerettem
a szépet és hogy kerestem a szépet. A ruhá-
mon volt mindig egy szárag, egy redő, valami
szin, a mi csak az enyém volt, csak én hoz-
zám illett.

— Hogy még mindig nem beszélék az
uramról? Hát, hát tudod, nem sok mondani
valóm van. Hát csak élünk.
— Micsoda különösét találás a hangomban?
Istennem, hozzá adtak, hozzá mentem.
— Ugyan, ki kérdezte ezt én tőlem? A mai
házasságban ez az utolsó kérdés. Kit érde-
kelne ez? Mondom, hozzáadtak és én hoz-
zámentem. A nászút az utolsó állomásig
tartott.

— Úgy értem, a hogy mondom. Mikorra
az úgynevezett fészekbe értünk, én már tisz-
tában voltam azzal, hogy legjobb volna a leg-
közelebbi vonattal visszafordulni. De nem mer-
tem. Honnan is lett volna annyi bátorság és
erő bennem? Hisz nem voltam én ahhoz
szokva, hogy magamtól cselekedjem. Megbor-
zongtam, mikor a hálószobába léptem. Hideg
fújtatt végig rajtam és azt a hideget most is
érezem.

— Minek beszéljek róla. Egy ceppet sem
volt regényes. Szürke volt, mindennapi. Min-
den nap, mint a többi sok, sok éjszaka, a
mely az elsőt követte. Az én álmaim. Az én
gyönyörű álmaim... Hogy lopták el tőlem őket
egymástán a napok, a hetek! Meg akartam
menteni őket. Nem akartam, nem tudtam
hinni; hogy az uram olyan ember, a milyen-
nek látszik. Közönyös volt, nem érdekelte
semmi, semmi. Nem volt egy közös gondol-
tunk, nem volt egy tárgy, a melyről beszélni
tudtunk volna. Azok a vég nélküli esték... És
én nem akartam ebbe belenyugodni. Tudtam
ez első perctől kezdve, hogy ez az ember, a
kibez adnak, nem valami kiválóság. De egyet

FRANCISCO DE GOYA ÖNARCKÉPE.

mégis láttam róla, hogy szíve van. A levelei,
azok a gyönyörű, ragyogó levelek, a melyeket
nekem írt, győztek meg erről. Ezek a levelek,
ezek voltak, a melyekhez én újra és újra
menekültem. Ezek vigasztaltak engem. Ezek
adták nekem vissza a hitemet. Ezek biztattak.
A ki így tud írni, a kiből ennyi szép érzés
van, az az ember még sem lehet közönséges.
De egyszer, legalább egyszer beszélne így,
mint a hogy irt.

— Bocsáss meg, édesem. Elgondolkodtam
egy pillanatig. Eszembe jutott az én életem
legborzasztóbb napja. Az a nap, a mikor meg-
halt az én reményem. Szomorú dolog.
A levelek, azok a szép levelek. Azok tették
tönkre az életemet. Az uram úton volt. Ilyen-
kor én voltam az üzletben. Valami régi számlát
kellett kikeresnem. Nem találtam. Fölfor-
gattam a könyveket, régi leveleket. Egyszer
csak kis írás akadt a kezembe. Megláttam
rajta a nevemet. Elkezdtem olvasni. Minden
sor után jobban ráismertem. Nini, ez az utolsó
levél, a mit az uram az esküvő előtt írt.
De hisz ez nem az ő írása. Eleitől kezdtem
olvasni. Sokat elbír ez ember. Látod, Irén-
kém, én nem haltam meg ott, azon a helyen.
Nem sirtam, sőt olyan nyugodt maradt az
arczom, mintha az a papir nem is gyilkolta
volna meg a lelkem. Megtudtam belőle min-
dent. Megtudtam, hogy az összes hozzám inté-
zett leveleket valami újságíró barátjával iratta.
Egytől-egyig. Ő aztán lemásolta. Halod, hazu-
dott nekem. Megcsalt rúttól, kegyet-
lenül. Érzésekről beszélt, hitet keltett ő, a ki-
nek nincs szíve, nincs lelke. Eh, de minek
izgatom föl magam. Régi történet ez, minek
följuttani. Azóta sokat tanultam. Különösen
azt, hogy az élet nem azért van, hogy ne-
künk legyen szép. Az ember élhet úgy is,
hogy nem az én az első személy.

— Nem szóltam. Mit értem volna veled?
Mit nyertem volna veled, ha számon kérem
tőle az én rombadólt életem? Semmit. Haza
nem mehettél. Ő, az én szülem inkább föl-
áldoztak volna engem ugyanis, hogy sem válás
botránjának központjává legyek.

— Igen, jött az egyik nemsokára. Lassan-
kint hozzá törődtem a helyzethez. Ma már
úgy öltözöm, a hogy divat. A kis lányaim
sem nevelem valami különösen. Ugyan minek
jussanak olyan sorsra, mint én?

— Nem lehet, Irénkém. Nincs én bennem
annyi erő. Csalódtam, szomorú asszony vagyok.
Honnan vegyek én hitet a jóhoz, a széphez,
mikor az lett a végzetem, hogy egy kicsit
több voltam a köznél? Ki büntösit engem ar-
ról, hogy velük másképen történik minden?

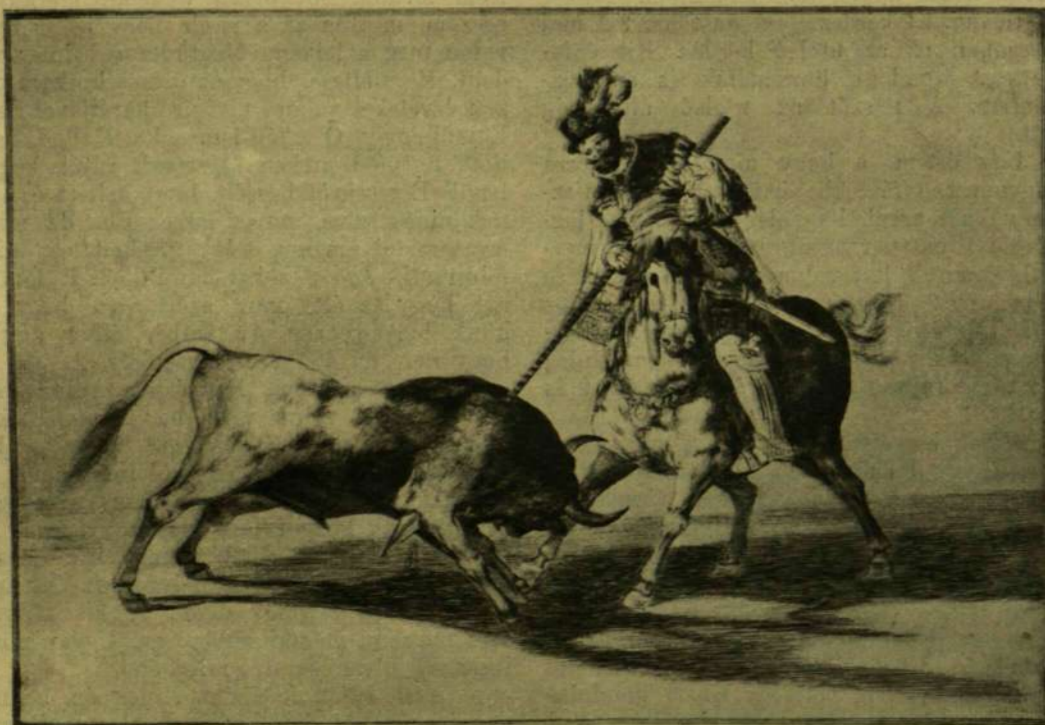
A HÚSFALÓ KESELYŰ.

— Ne ébressz föl, nagyon fogok szenvedni és én félek a szenvedéstől. Elég volt már. Nem értheti ezt meg senki, csak a ki átélte. Mert ezek, a miket én itt elmondtam, alapjában nem nagy dolgok másnak. De nekem igen. Nagy dolog. Az életem ment rá. Olyasmi ez, mint a bibliai köszikla története, a melyet egy vízcsőp fűrt keresztül. De ez a vízcsőp napról-napra ugyanarra a helyre esőpönt le. Ilyen apró, lehulló csöppekbe fulladt az én lelkem. Ma már rendben vagyok. Néha néha föltámadok és eszembe jut, hogy még képtelenség volna lenni és nem jól van így, a hogy most van. Ilyenkor a holnapra gondolok. Talán fölkeres magányosságomban a holnap és megoldást hoz...

FRANCISCO DE GOYA.

— A Szépművészeti Múzeum grafikai kiállítása. —

Friss emléke él ma is bennem a benyomásnak, a mint a madridi Pradóban megpillantottam IV. Károly király családjának nagy olajképét. Középen brutálisan uralkodó tarrással és arckifejezéssel áll a királyné, Parmai Mária Lujza. Pompás öltözék, ékszeren-ékszer —

CID CAMPEADOR LÁNDZSÁVAL KERESZTÜL DÓFI A BIKÁT.

GOYA MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSA A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN.

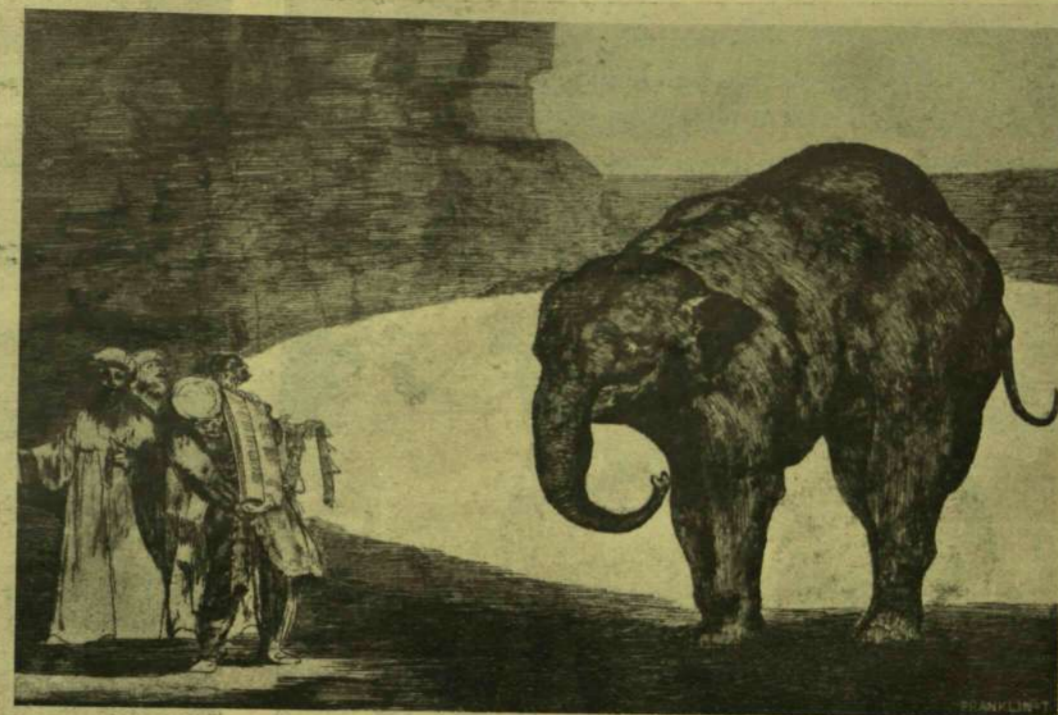
de mindez nem képes elhitetni velünk, hogy valóban királyné az, a kit magunk előtt látunk. A durva, uralomvágyó vonások, a szűró tekintet, az erősen hajlott orr, a kéjsóvár ajkak inkább azt mondják nekünk, hogy egy szerelmi kalandornővel van dolgunk. A mellette erélytelen és szellemtelen kövér képpel bámuló királyban az élesenlátó szemlélő szintén rögtön fölismeri azt az embert, ki erős akarat, állhatatosság és jellem nélkül szűkölködve, sohasem tudott országának igazi királya lenni. Ennek az udvarnak a levegője érlelte meg Goyában a keserű szatirikust és ugyancsak ez tette őt annyira realistává is. Művészetének ezen két irányban való megnyilvánulását azonban szigorúan szét kell választanunk. Mert bármily közelfekvőnek lássék is a gyanúsítás, hogy Goya, mikor IV. Károly udvaránál arcképeket festett, szándékosan karrikatúrákat csinált, — az efféle tendenciák a mestertől teljesen távol állottak. Ő csak a valóságot festette. A ki olvasta az egykorú följegyzéseket Mária Lujza és férje életéről, az ezeket a képmásokat történelmi okmányoknak fogja érezni. Csak az bámulatos, hogy ezekkel a képeivel oly nagy mértékben megnyerte megrendelőinek, az uralkodópárnak a tetszését, hogy — a legbizalmasabb barátsággal is kitüntetve — egyre újabb megbízásokat kapott tőlük. A királyné hamar fölfedezte Goyában a gavallért és a szellemes társalgót, kinek mozgalmas és kalandos ifjúság

MILY BÁTORSÁG!

áll háta mögött, a király viszont vadászpartásra talált benne. Ugyan miként érezhette magát a mester ebben a sivár udvari környezetben! Ismeretes, hogy nem a király, hanem a királyné szeretője, Don Manuel Godoy intézte az ország dolgait. A komoly, beesületes hazafiaktól elkerülve, hihetetlen fényben és pompában élt ez a kegyenc, ki előtt semmi sem volt szent, a királyi udvarnál és emelkedett gyors egymásutánban méltóságról-méltóságra. És miután az udvari körökben oly zabolátlan tónus divatozott, hogy minden botrány tüstént nyilvánosságra került, az erkölcselenség csakhamar átterjedt a nemességre is és a grandok stb. feleségei vetélkedtek a ledér királynéval. Goya, bár szintén részt vett ezekben a kalandokban, belsejében bizonyára csak utálni tudta ezeket az embereket. Hogy keletkezhetek volna különben híres lapjai a «Los Caprichos» (kiállítva 1—80. szám alatt), melyek az udvari élet pompájával szemben, egy titkos, groteszk alakokkal teli világba vezetnek. Ezen 1793 és 1798 között készült sorozatban keserű szarkazmussal ostorozza az akkori féktelen madridi életet. Valószínűleg ugyanezen időszakra esik a művész megsejtülése is. «Az ember életének tetőfokán már átlépett, de a művész megnő ebben a nyavalyában és egyre nagyobb és nagyobb lesz. Scholsem találjuk a sorcsapás, elkecserezés és embergyűlölet le-

ülepését, a vad álomlátásban tobzódó képzeletet határozottabb alakban, mint Goya rézkarczaiban. Itt el kell tekintenünk az ő művészetének sokoldalúságától, nem foglalkozhatunk vele mint arckép- és genrefestővel, vagy mint egyházi képiroval, ki freskókkal és oltárképekkel ékesíté a templomokat, jelenleg kizárólag a grafikus, a rajzolóművész érdekel benne. S hogy egy másik nagy rézkarc-sorozatát, a «Los Desastres de la Guerra» (Háború borzalmi) nevet viselőt némiképp megértjük, tekintetünket újból a spanyol történetre kell irányítani. «1808-ban veszedelmes fordulat következett be. A növekvő elégedetlenség a gyöngye királyllyal és az udvari botrányok, a bizalmatlanság az 1802 óta kormányon ülő kegyenc külpolitikájára iránt, a trónörökös összeesküvése és elfogatása, Bonaparte beavatkozása, a francia csapatok bevonulása, az aranjuezi népfelkelés, a «békefejedelem bukása, a király leköszönése és VII. Ferdinánd trónralépése voltak főbb mozzanatai e szerföltött mozgalmas napoknak. Ismeretes a május második nagy utcai harc, midőn Murat katonái 2000-nél több spanyolt löttek halomra.» Megindítóan örökíti meg Goya ezeket az eseményeket azon a két híres festményén, melyek ma a Pradóban függnek: «Dos de Mayo» (Május második), továbbá a «Desastres de la Guerra» (kiállítva 139—218. szám alatt),

MÁS TÖRVÉNYEKET A NÉPNEK!

visszaadni. Úgy látszik a rézmaratáshoz Tiepolo rézkarczai adtak neki kedvet; legrégibb lapja, a «Menekülés Egyiptomba» meg ezt a befolyást mutatja, a Velázquez festményei után készített lapokon már szabadabbnak látjuk őt és fejlődése csúcspontján, a Caprichosban. Azonban a látott, megfigyelt és átértett dolgok karczolatával való egyszerű visszaadása nem elégítette ki őt, hanem a hatás fokozására segítségül hívta az úgynevezett aquatinta-eljárást, melyet brillánsan tudott alkalmazni, a mi által minden idők legnagyobb grafikus művésze lett.

Goyát azonban nemcsak mint nagy festőt és az aquatintával kombinált rézkarcz kítő művelőjét kell tisztelnünk, hanem mint ügyes, gyakorlott litografussal is meg kell vele ismerkednünk, és a technikában készült művei annál nagyobb figyelmet érdemelnek, mert úgy szólván a litográfia, a könyvnyomtatás inkunabulumai közé lehet őket számitani. Senefelder Alajos (1771—1844) volt az, a ki 1798-ban Münchenben az eleinte «polyautographia»-nak nevezett könyvnyomtatás művészetét fölfalalta; kezdetben hangjegyek és irások sokszorosítására alkalmazta, aztán a legvegyesebb művészeti módorok és az új műszaki találmányokkal való hosszadalmas kísérletezés révén sikerült neki a grafika ezen új ágát a kérajzok, festmények stb. visszaadására alkalmassá tenni. A

HÁROM «MAJA» HÁROM FÉRFIVAL TÁNCZOL.

melynek lapjai szintén az 1808 és 1814 között lefolyt iszonyú harcokra vonatkoznak és 1810-től 1820-ig készültek.

Nagyon érthető, hogy a francia hadjárat rettenetességei kimondhatatlan hatással voltak a süket mesterre s azon sincs semmi csodálni való, hogy ő ekkor az egyedülálló keresett vigasztalást. Nem messze Madridtól a Manzanares-völgyben birtokot vásárolt magának s ott elégedél a legteljesebb visszavonultságban. Itten festette lakóháza, a «Quinta» falaira azokat a freskókat, melyek ma a Pradóban láthatók. Érthetetlen, bizarr ábrázolatok ezek, — fantomok, mik csak lázálomból születhetnek. Talán mégis valami mély gondolatokat akart kifejezni velük Goya, de úgy, hogy még az utókor sem értheti meg őket. Épen ily homályos a «Los Proverbios» ezimen ismert rézkarczlapok tartalma is, egy tizenhöz daraból álló sorozat (kiállítva 121—138. szám alatt). A művész «Sueños»-nak (Álmok) nevezte őket, keletkezésük az 1808-tól 1815-ig terjedő évekre esik, tehát épen a spanyol rémuralom idejére. E három sorozaton kívül még egy negyedik karczolt, a «Tauromaquia»-t (Bikaviadal), a melyben a bikaviadal történetét örökítette meg, kezdve a legrégibb időkhöz (kiállítva 81—120. szám alatt). Goya maga szenvedélyes látogatója volt az Arenának és a «corrida» legkülönbözőbb mozzanatai hajszálpontosan be voltak véste emlékezetébe, melyeket ő mindenkinél plasztikusabban tudott

REGI SPANYOL SZOKÁS, A MINT A SZABADBAN LÓHÁTRÓL ÜLDÖZIK A BIKÁT.

GOYA MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSA A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN.

OSINCILLÁK.

GOYA MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSA A SZÉPMŰVÉSZETI MŰZEUMBAN.

XVIII. század végének ez a korszakalkotó fölfedezése csakhamar a föltaláló hazájának, Bajorországnak határain kívül is ismertessé vált és Goya szintén tett vele szerencsés kísérletet. Tizenhét ilyen lap maradt ránk a mestertől, melyeket ő még részint Madridban (1818) csinált, részben pedig 1825 és 1826 között. Bordeauxba történt költözése után készítette a leggyönyörűbbeket, melyek egy Géricaultnak vagy Delacroixnak semmivel sem állanak mögötte. «A kövel ép úgy dolgozott Goya, mint mikor vászonra festett: a kőlapot a festő-állványra helyezte és azután állva rajzolt rája, miközben — a nagyítóüveget folyton balkezeben tartva — hol előre, hol hátra lépett.» A kiállításon 251,253—269. szám alatt szereplő lapok tanuskodnak mesterünk sokoldalúságáról és bizonyítják, hogy művészete frissességét és eredetiségét mindvégig csorbítatlanul megőrizte. Nézzük meg például a 262. számú könyomatot, az «Andalúziai táncosnő»-t (El vito), melyet ő mint már a 80-ik életében túl járó aggyastán összpontosított művészeti teremtő-képességének teljes birtokában egy ifjú verve-jével és temperamentumával alkotott.

Dr. Térey Gábor.

BAZSALIKOM.

Nádasy-díjat nyert költői elbeszélés.

Irta Erdélyi Zoltán. (Folytatás.)

Tereferével, játszi bókka!
Telt ott el lassan az idő,
Játszóttak tüzzel, játszóttak szókkal,
Meg sem is nézve, hogy minő?
Montek mulatni társaságba,
Nyáron erdőbe, télen bálba,
S vadászni hívták sokfelé...
Gyönyör volt az élte s mégse' boldog,
Munkát akart, s e télen dolgot
— Úgy érzi — meg nem kedvelé.

Fölbuzdult hát és hitte szörnyen:
Nevét egy ország zengi majd!

Reformátor lesz! Bár nem könnyen.
De sok herét munkába hajt.
S megkezdte tettel, jó példával.
De szóval is, mást gúny nyilával
Orstorzot, hogyha tán henyélt,
S mi volt a vége? megkaczagták,
A mi esűf-név volt, rákagatták...
Pap volt s — pogányoknak beszélt!

S bizony, hogy neki följobb állott,
S komolykodott kegyetlenül,
Ráuntak, s mint egy ócska bábót
Eldobták kérelhetlenül.
S hogy az alispán-lányt se vette
El nőül, — himni mint szeretete
A lány, s a nyájas jó mama —
Bolondnak költé híret széjjel,
S rágódott rajta kapzi kéjjel
A jó «tekintetes haza»!

S pár év után, a választáskor
Ki is buktatták rangosan,
A ki sajnálja, nem volt bátor,
Mulattak rajta csak sokan.
Szegény!... Hiába! nem tehetség!
Pedig hát nézni erre tessék,
Mikor a köző van «soron»!
Szemük' forgatták, mellük verték,
S titokban aztán kinevették...
A min nem is csodálkozom.

Megsebzett szívvel, s büszke daczczal,
Tért vissza ősi fészkebe,
Dajkája várta boldog arczczal,
Örvendón járva elibe.
«Na hála isten! itthon újra!
Nyes, olt, szemez, sok fajt keresztez.
Ugy-e most aztán itt marad?»...
... Megigért mindent, enyhe béke,
Tisztább, jobb élet szebb reménye
Lopott szívébe sügarat.

S mert épen egyik vén nagynénje
Mehalt és rája is hagyott,
Hathároz, s birtokot vesz érte
Nem épen szépet, s nem nagyot.

De úgy gondolta: széppé tenni
Mi nem szép, kétes harcza menni
S ott győzni, czélnak ez diesőbb!
Neki feküdt hát, búzta-vonta
Őnjármát, tenger volt a gondja,
Még a — szakála is kinőtt.

Nagy kedvvel készül a dologhoz:
Gazdáknak példát ő mutat!
Épít, reformál, újít, foltoz,
Ártézi kútat is furat.
Szeszgyárra gondol, majd malomra,
Kiirtat bokrot, fát halomra,
Közbe' meg olvas könyveket,
Hogy szaktudása nőne nagyra,
És persze nem levén magyarrá,
Megvesz sok ócska — németet!

Úgy látja: nagy bajunk az nekünk,
Hogy hejh! mi semmit sem merünk,
S azért, mit könnyen el nem érünk,
Messzebbre nem nyújtjuk kezünk.
Lám ott a kert! Évszázad óta
Képoszta, krumpli, torma, sóska
Benn' mindig annyi hogy terem,
A mennyi kell, — de már piacra
Nem nő, mert szegény a magyarrá
A «gseft» s a kereskedelem!

Nos, őt nem bántja álszemérem,
Termeszé, a mit csak tud s lehet.
Órjas eper ring zöld levélen,
S fajdinnye ont arany levét.
Szakit a régi módi fákkal,
Vesződik egy-két törpe ággal,
Rajt' annyi szem, a hány levél,
Nyes, olt, szemez, sok fajt keresztez.
Olvasgat éjjel, nappal tesz-vesz,
És boldog, hogy sohsem henyél.

Baromfi-udvarában egyre
Több és több faj lesz honos:
Orpington-tyúk, dús tollú begyre,
S emdeni lúd, jó potrohos,
Tejgazdaságba is belekezd,
Juhtejből izes túrot éleszt,

Készít sajtot, még jó vaját...
Gazdálkodásnak nincsen ága,
A melytől minta-gazdasága
Idegenkedve elmarad.

Mig mindezt teljes rendbe hozza,
Két év szép lassan eltelik,
S mig fát, terveket bogozva,
Boldog jövőre reménykedik.
Nem fontolgatja, pénze mennyi?
S nem bántja, hogy kölesön kell venni,
Gondolja: ez most a vetés,
De majd arat, s munkája bére
Kamattal együtt visszatérve,
Megint sok lesz a most — kevés!

Arat!... Hajh! könnyű volt ezt hinni,
De hogy hozzáfog — nem megyen!
Szomjasnak szük üvegéből inni
Nem oly nagy kin, oly győtrelem.
Mindennek száz az akadály,
A hova nyúl, ott tüske bántja,
Ha lép, gödör, vagy fal lesi,
Ügorni kell, vagy megkerülni...
Am tessék most hát lelkesülni,
Mikor ez mind kedvét szegi!

Sok új dologhoz új erő kell,
Fogad hát munkást föl sokat,
Próbálja német vezetővel,
Magyar meg oktat tótokat,
Szörnyű harag lett ebből menten,
A megye ráront, mint bős ellen:
Ilyen hát a magyar nemes?!...
Beáll különöznek, bogarásznak,
S örült hóbortre munkatársnak
Külföldi czucz-listát keres?!...

Ezt úgy hívják, hogy «chauvinizmus»:
Oly szür, min czifra tulipán!
(Hogy aztán bévül milyen «izmus»
Dobogtat szívet, az talány!)
A fő a látszat! Honnak élni
Csak az tudhat, ki jól henyélni
Más szükös pénzén megtanul;
Kurjant pár éljent, hogyha voksol,
Egy-két «honáruló» kisorsol
A jó magyar ettől vakul!

S ha engedély kell egybez- s máshoz,
Bejárhat mennyi «forum»-ot!
Ez vállat von, az hímez-hámoz,
Ilyenbe fogni hogy tudott?
A tűzbiztonság, s más eféle
Szerepel bőven a beszédbé,
Megannyi ósdi czopf-remek!
Mert bár nem szent Kinában élnek,
Török-tatártól úgy nem félnek,
Mint «új»-tól itt az emberek!

Vasútja nincs, út is csak nyáron,
A meddig épen út vezet,
Télen, meg őszszel túl a sáron
Terhet szállítani nem lehet...
De télidőre munkás sincsen,
Mert koplal inkább dereze-liszten,
Dologba télen mégsem áll!
Kemence-padkán jobb azt lesni:
A szük szobába' rést keresni
Pipája füstje merre száll?...

Igy hát a sok szép körte, alma,
Ananász-dinnye, s más egyéb,
A túró, vaj, sok szép, s jó sajtja,
Rajt' vesz, pusztítja a cseléd,
Kocsis, ha éhes gyöngytyúk-húsrá,
Ne vágja arczát szörnyű-búsrá,
Van ott az udvaron elég!
Pulykára is jöhetne kedve,
Mindegy: akár ő vágja begyre,
Akár az ebnek lesz ebéd!

De mégse jut mind ily szép sorsra,
S nyakán meg minden nem marad,
Ha olykor költ a reklám-dobra,
Egy-két vevője lám akad!
Nem fajmagyar, s nem gentry persze,
Beszédje héberrel keverve
Német, s hanglejtése heves, —
Nem gentry, mondóm, köztük mégis
Akad manapság már «kék vér» is:
Sok báró és «magyar» nemes!

Ezek hát vesznek, Drágán semmit,
De legtöbb váltóval fizet,
S a mig beváltja önként egyik,
Pörölni kell a más' tizet,
S a perköltség, az szörnyű átok!
A kit az egyszer megfog, átfog,
Azon a karma vért ereszt!
Pörölve, ő is így a «gseft»-re
Csak ráfizet mindjokban egyre,
Mindegy, ha pört nyer, vagy ha vesz!

De többször vesz, mert ros a váltó,
Azaz a név rajt mitsem ér.
Koldús, a sorsa szinte bántó,
Nyomora egekig felér.
... Igaz, hogy jól él, s van lakása
Szönyeggel dús és apanáza,
De ez mind «női hozomány!»
S le van foglalva ötször-hatször,
Mig sorra jössz, tán késő aggkor
Kórjától lettél rém-sóvány.

Egy szó, mint száz, a minta-birtok
Nem sült el, csúnyán megbukott!
(Magyarom: ezt az ángol titkot,
Hogy így élj meg, még nem tudod!)
Eladta hát a földet újra,
S eresztvén lelkét mélabúra,
Az ősi zúgba' megvonult,
Feledés szálát szöve-fonva,
Zimankós kedvű és mogorva...
Ilyenné tette őt a mult!

Közöny, mely fagyoló ködbe vonta,
És irigység, mely ráesett,
Gyanú, mely kétszínű, s goromba,
S rokentől kapva: gyűlölet;
Kicsinyhitűség minden lépten,
Sok ósdiság szóban, tevében,
S az újtól félt irtozat;
Részvétlenség a fáradságon,
De gúny, s öröm a terhen, káron...
Ezt érzett, látott hajh! sokat!

Csoda-e hát, ha így a lelke
Sértetlen — küzdve — nem maradt?
S nyugalmat kért, hogy kiheverje
A sok sebet, s a sok sarat?
Csoda-e, ha kerülve embert,
Társukká lenni szinte nem mert,
S lassan «misantrop» lett neve?...
Legalább így békébe' hagyták,
A sok rokon, hogy lássa hasznát
Keresztet rá már rég vete!

Csiga, ha páros szarvacskája
Valami gátba ütközött,
Behűdök. Neki mentsvára
Kis háza minden baj között.
S lehet, hogy szölkve, jobban járna,
Mig így — agyontaposva vára —
Ő azt, s ez őt nem védi meg...
De bár nem jó e politika
Bizott benn', ebbe' hitt a csiga,
S boldog, ki őriz egy — hitet!

Ő is hivé, hogy annyi sebjét
Mind meggyógyítja a magány,
Ebben még — hitt! Legalább lelkét
Áltatta kisé e «talán»?
... Nem így történt!... De hopp, befordul
A hintó most... ajtó csikordul...
Főleszmél: ezéhoz ért ime!
... Hová is jött? s hitét hogy veszté?
— Szakítsuk a fonált itt ketté —
Elmondja más ének rime!

II.

«Requiescat in pace!»
Temetni jött. — Az udvar tére
Hintóval, cseszával tele,
Kocsis, meg hajdú halk beszédbé,
Itt-ott egy ló horkant bele.
A házórzó eb, — nagy komondor,
Fehér, tömöttes szőre kondor —
Vonit, s nagy búsan ógyeleg,
A gyászbold részét így kikéri,
Az új vendéget végigméri...
S keres magának más helyet.

Kopasz fák ágán búsbágyadtan
Szomorú napsugár nevet,
Egy-egy levél perdül le halkan,
Temet az ősz! az is temet!

Kastély mögött a park holt csöndje
Mély gyászra vall most, nem közönyre,
Nagy némasága tisztelet!
Csak néha rezzen össze fázva,
S beküldi sóhaját a házba:
Az ősz, siró, bús szelet.

Maga a kastély ósdi, tágas,
Csöppet se vidám, sőt komoly.
Nem könnyüvért, mit se' lázas,
S aggkorhoz nem való — mosoly!
Méltóságának érzetében
— A mit fejleszté számos éve —
Előkelően bús-rideg,
S ha nyár van kint, vagy tél viharja
Zimankó szárnyán zúg át rajta —
Nyugalmas, esőndes és — hideg.

Ez a komor gyász, mely most lakja,
Úgy illik rá, mint hegyre kőd.
Talán sejtelmes árnyak hadja
Lett úrrá szín, meg fény fölött.
Máskor se hangos zaj-, szibajtól,
Daltól, vagy csengő, vig kacajtól,
De most meg épen hallgatag,
Mint agg ember, ha ünneplőbe
Öltöz' fel, s multján eltűnővé,
Ajkára nem jönnek szavak.

A nagy terembe' legtöbb pompa.
Nappal van, s mégis láng lobog,
Koszorúk rakva nagy halomba,
Szálló illatjuk imbolyog.
Sötét lepelbe', katafalkon,
Virágból épült letűs halmon
Ezüst koporsó, szép fehér,
Körötte borszesz halvány lángja,
Viaszgyertyák, két sorban állva...
S ember, a mennyi csak befér.

Óh mennyi láng a főlhomályban,
Óh mennyi illat, s mily nehéz!
Hinnéd: tavasz, vagy izzó nyár van,
De nyár, tavasz itt — őszbe vész!
Nevet a rózsák tarka szirma,
S — enyészet, gyász van rájuk írva,
Az illat nem mámort lelhet!
Gyönyörre szánták iltetői,
S im itt a bánat hirdetői,
Búnak, mely újabb bút nevel!

Óh! mily hazugság! holtak testét
Élő virággal hinteni!
Sápadt, rút arczon csalfa festék,
Hamu fölött láng, isteni!
Hiú ámitás hordja össze
Rózsák ezret a siri rögre,
Valót szirmukkal födni el:
Hogy porból lettünk, azaz lészünk,
S hogy mindünknek, kik egyszer éltünk,
A végén — elpusztulni kell!

Jámbor esalás, hogy meg ne rémülj,
Há meglegyint halál szele,
Az útra föl bátrabban készülj,
Ha szól az indulás jele.
Mutatjuk máson: lám meghalni
Nem is oly csúnya, s vigasztalni
Igyekszünk azt, ki búsol itt,
Pedig magunkat áltatjuk csak,
S lelkünkre mégis ónterhet rak
E kis, de rémes szó: fuit!

... Koporsójába sárga arczczal
Nyugodtan fekszik a halott.
A többi él! Holtat magasztal,
S túri a fojtó illatot!
Órül, hogy érzi és hogy fojtja,
Ez a kettőjük más-más sorsa,
S ez a különbség most gyönyör:
Ő érzi meg, amannak mindegy...
Ő még marad, amaz már elmegy...
Halottnak semmi sem gyötör!

Halk suttogás zajába vész el
Egy-egy elfojtott, bús sirám,
Ki nem bír megrendült szívvel,
Könnyvel segít nagy bánatán.
De nemcsak sírnak, ám beszélnek,
Mint mondtam már, holtat dícsérnek:
«Milyen jószívű volt szegény!»
«S ily ifjan halni!» — «Nagy kár érte!»
«Húsz évét épen hogy megérté!»
«Ékíté lelkét száz erény!» (Folyt. köv.)

MEGÉRKEZÉS SZERAJEVÓBAN.

PESTI RITKASÁGOK.

Ritkaságuk adja értékességüket a régi Pest épületi maradványainak. Ez az egyik szempont, a miért figyelmet érdemelnek. A másik pedig az, hogy külsőségükben és a hozzájuk tapadó vonatkozásaikkal a kulturhistória megannyi dokumentumai. Egyik sem aktiv érték ugyan, de nem is a spekuláció számára fontosak. Az üzleti érdekeltég gyorsan végez ezekkel az emlékekkel. Tulajdonképpen jól megfontolt árakon, aztán lebontatja őket s épít helyükbe újakat, melyek a régivel jobbak is, szélszerűbbek is. Bendben van tehát a dolog a praktikusság szempontjából. Amde a mi emez emlékekkel tanulság vagy érdekességképpen velejár, az építészet, régészet és kulturhistória számára van annyira fontos, hogy feljegyezze őket. Nem tesszük egyebet mi sem, mint hogy feljegyezzük hollétét és külső képét néhány olyan régiségnek, melyek hírnemő gyanánt megmaradtak még ugyan, de egy-két év, esetleg egy-két hónap elteltével már eltűnnek, mert eltünteti őket a fejlődés ereje. A Gyertyánffy-ház, Orezy-ház és Brudern-ház tavasszal kerülnek lebontásra. Nem építészeti stíljuk tette őket érdekessé, hanem a régi Pest társadalmi és irodalmi életével való vonatkozásaik. Vannak azonban még olyan épületek is, nem nagy számmal, igaz, melyek külső módoruk, régies kiállításuk által viselik magukon egy régebbi kor izlését és művészeti sajátosságait. Ezek tehát kétségtelenül olyan emlékek, melyek a főváros külső fejlődése folytonosságának jelképei. Az utat és az irányt mutatják, melyen a fejlődés előre tört.

Új divatú, modern berendezésű paloták és bérkaszárnák szomszédságában húzódnak meg s a mi feltűnő bennök, éppen az, hogy lényegesen különböznek az újaktól. Nagyonbára a bécsi építő-stílus dokumentumai, mert a tizennyolcadik században és a tizenkilencedik elején legtöbb pesti építész vagy német volt, vagy bécsi és külföldi iskolákban tanult. De vannak közöttük olyanok is, melyek az olasz vagy a németalföldi kuriákra emlékeztetnek. Legtöbbjéről még csak gyanítani sem lehet, hogy ki volt építőjük, de a melyekre művészember tette rá a kezét, azok még ódonágukban is magukra vonják a figyelmet.

Többek között ilyen az Irányi Dániel-utca 21. szám alatt levő egyemeletes ház domborművi kapudísz. Körülbelül másfél méter hosszú és fél méter széles téren szüreti jelenetét ábrázoló csoportot látunk. A dombormű jelenleg két festékkel van bevonva, de eredetileg feketés-szürke színe volt. A szüreti jelenet különböző momentumokra tagozódik. A présház mellett egy szőlőkosár van egy gyermek-alakkal. E mellett van a borsajtó, melyet verejtékes homlokkal egy kis gyermek igyekszik működésbe hozni. A sajtó mellett

mutatósabb volt az a földszintes ház, mely a 17. szám alatt állott. Igen szép román kőkapuja volt, román stílusú girlandos ablakdíszszel a kapu két oldalán, míg a kapu fölött két gyermeket ábrázoló koszoró emelkedett. A két gyermek valószínűleg borsajtó előtt állt, biztosan azonban nem állítható, mert a csoportnak ez a része töredezett és kopott volt, szabad szemmel alig látszott. Különben ezt a házat már lebontották. — A Váci-utcában az 52. és 69. számokkal jelzett házak érdekesek motívumaikkal. — A Molnár-utca 42. számú földszintes háza külön is említést érdemel a Déryné emlékezési révén, a ki naplójában megírja, hogy itt lakott a huszas években. A ház jobboldali részén három ablak félvalaku domború körrel, bennük férfi és nő alakok. Ugyanez a baloldali részen, csak hogy az alakok itt már elkoptak. A Bástya-utca 12. számú házában nagy, ívalakú kőkapuja, a Királyi Pál-utca 5. számú házában pedig kapudíszé öltik szemünkbe. Utóbbinál galyakat tartó oroszlánok fognak át egy koronát, az oroszlánok fölött pedig két galamb röpköd, viráglevéllel a szájukban.

A Képző-utcában egyedül az 5. számú ház régies stílusú. Karsú, magas kapu, fölötté oroszlánnal, a kapu felső ívetének jobb és baloldalán pedig egy-egy koszorú. Művészi becsé van annak boltíves kapunak, mely a Baross-utca 86. száma alatt épült. Rokoko szellemű jelenetét ábrázoló csoport, melyből egy pásztor emelkedik elő, lábainál pedig jobb és baloldalon egy-egy juh húzódik meg. Érdekes még, mint régi építészeti emlék, a Sip-utca 9. száma alatt levő emeletes, régies kőkapuval bíró ház. A kapu fölött szárnyasló látható virágdíszszel körülövezve. A felső párkányzat alatt emberi csoportjelenetek, jobb oldalon pedig domborművű kivitelben fák és fás csoportozatok. Az érdekes ódonágok közé tartozik a Kőb-utca 10. számú háza is, hol állítólag a magyar jakobinusok gyűltek össze egyidőben, a Rómer állítása szerint. A terraszt két kőszoborba formált, deréktől összefolyó alak tartja. Fenn, a tetőzet élén, vagyis az épület közepén oldalt ülő helyzetben két emberi alak mutat egy-egy urna felé. A szoborcsoport alatt pedig nemesi ezimerdíszek tűnnek elő. A ház külseje és belső építési modora, egyike a legérdekesebb régiségeknek. A statisztikát ezzel aztán be is fejeztük. Hogy milyen nagymérvű a régi épületek pusztulása, ez a jegyzék is mutatja. Alig tíz-tizenöt olyan épülete van a mai fővárosnak, mely építési módoránál fogva figyelmet érdemel. A többi közönséges, többször átalakított, megtoldott lakóház, melynek leginkább a belváros utcaiban láthatók, de pár év múlva már ezek felett is beteljesedik a régiségek közös sorsa, az enyészet.

Zuboly.

ELUTAZÁS GRAVOZÁBA.

KOSSUTH FERENCZ BOSZNIÁBAN.

A HÉTRŐL.

Tuta, Dola meg a társaik. Végignéztem a végtárgyalás második napján a dáni si gyilkosságával vádolt cigánybanda sötét tagjainak a kihallgatását és a lelkeim egy tragikus élménnyel lett — nem tudom — gazdagabb-e vagy szegényebb? Konstatálni kell, hogy individuális érdekességnek, a bűnös ember egyéni érdekességének ezeken az embereken, se férfin, se asszonyon, se viselkedésükben, se hangjukban, se szavukban szinte nyoma sincs. Nekünk, a kik néztük és hallgattuk őket, az ő soruk nagyobb és izgalmasabb szenzáció, mint nekik, a kiknek a kezükhöz gyilkosság nyoma tapad és a homlokukon a bitófa árnyéka feketéllik. Szemmel látható rajtuk és kicseng minden szavukból, hogy annak a nagy lelki mozgalomnak, a mit büntudatnak nevezünk, egy rezdülése sincs a lelkiükben, holott a legszörnyűbb bűnököt követték el. Arra, hogy bizonyos dolgokért büntetés jár, ezeket tehát

általános erkölcsök voltak. Mikor bűnök, a melyeknek ma csak a hallatára is megreszket bennünk a lélek, legfőleg talán tiltott dolgok lehettek, de talán még nem is tilalmasok. Szörnyűnek, rettenetesnek, a társadalom erkölcsi alapját megrendítőnek semmi esetre se tartották őket. — És ilyen pillantást vetve multunk szörnyű mélységeibe, a gondolkodó ember lelke ijedten szorul össze. Fölczikázik bennünk a kérdés: hát mi hol tartunk? Mennyi temérdek olyan dolgot követünk el talán mindennap, a melyeket egy tisztább látó, erkölcsileg sokkal fejlettebb késő jövőendő ezer vagy több ezer esztendő múlva már nehez bűnnek ismert meg és üldöz? Mert nyilvánvaló, hogy az emberiség fejlődése nem más, mint a megismert tisztább erkölcsi igazságokhoz való hozzá fegyelmézése tanítással, magyarázással és — ha másként nem megy — akasztófával!

TAVASZI SZÁNTÁS. — Pataky László rajza.

le kell tagadni, már megtanította őket az igazságszolgáltatás. De hogy van egy fokozata a büntetésnek, hogy például embert ölni nagyobb bűn, mint csirkét lopni, ezt nekik semmiféle erkölcsi érzésük meg nem mondja. Egy se akadt közöttük, a ki ilyen módon apellált volna a bírói érzésére:

— Csak nem hiszik rólam, hogy embert öltem!

Ellenben az egyik, mikor tagadta, hogy része lenne a gyilkosságban, ezt a megjegyzést tette:

— *Minek tagadnám, ha tettem volna?*

Ebben a mondásban egészen más van, mint naivság. Ez egy csodálatosan jellemző és háborzongatóan érdekes dokumentum abból a multból, a melynek nem maradtak romjai, hogy a tudósok az egészet újból megkonstruálhassák. Az emberi lélek őskorából. Mert ez a társadalmi és emberi haladás keretein állandóan kívül portyázott cigányhad igazában az ember őskorának megmaradt képviselője. Állapotokat és erkölcsöket képvisel a maga állapotában és erkölcsében, a melyek egy pár ezer esztendő előtt általános állapotok és

Bulyovszky Lilla. Az ujságokban időnként, nem tolakodó sürüsséggel, de nem is ritkán megjelenik ez a név és a hányszor megjelenik, ez mindig valami jót, valami szépet, valami áldozatot jelent a kegyelet, a jótékony-ság, vagy a kultúra oltárán. Bulyovszky Lilla hol alapítványt tesz, hol pályadíjat tűz ki, hol jutalmat oszt, hol adományt segít Irodalmat pártol, művészetet támogat, nemes célú mozgalmakat erősít, szegényeket gyámolít, kultuszokat ápol. A mi emlékezetes dátuma van az ő szép és gazdag életének, mindent úgy ünnepli meg, hogy áldozatot hoz a mások hasznára, gyönyörűségére, fölemelésére. Ritka név, a mely olyan határozott veret kapott, mint az övé és még inkább, a mely ilyen nemes tartalommal tudott fogalommal emelkedni. A héten megint találkozunk a Bulyovszky Lilla nevével, megint egy nemes, egy derék, egy hasznos, egy szép cselekedettel ünneplte meg életének egy kegyetes emlékeztését és mi örömmel ragadjuk meg az alkalmat, hogy néhány perczre tisztelgve álljunk meg e név mellett. Magunknak telik benne a legizgalmasabb gyönyörűségünk, mert a kinek

az a hivatása, hogy szemmel tartsa az idő medrében aláhullamzó eseményeket, annak valóságos lelki ünnepe az ilyen jelenség. Gond, nyomorúság és kétségbeesés a legerősebb mozgatói az élet nagy folyamának és ezek az elemek annyira keserű, lehangoló és le-sújtó élményt teremtenek nap-nap után, hogy szinte föllélekzünk, a mikor megint a szemünk elé kerül valaki, a kinek a megjelenése mindig valami szépet hoz, valami jót, a ki úgy jön, mint maga a vigasztalás, élő bizonyosság arra, hogy nem csak szomorú és rcsz történik a világon. Az ilyen jelenségek, mint Bulyovszky Lilla ékességei minden társadalomnak és nemes zománcot adnak az életnek. Jól esik, ha beszélhetünk róluk, mert a mit róluk mondhatunk, az az ember nemes lelki tartalmának fölemelő bizonyossága. Erre a vigasztalásra pedig nagy szükségünk van az élmények és tapasztalatok óriási tömegében, a melyek — mást hirdetnek.

zött, a mennyezetet hívta segítségül; úgy látott, mintha félelme és reményei között nagy ütközetet vívna. Végre így szólt: «Ah!», megfogta a tollat és Lujza kérdése alá írta: «A marchesát!»

Elejtette a tollat, nézte barátját. — Lodiban van, — szólta halkán. — Az elenőr volt Lodiban! Remélj tehát!

S aztán kiosont a terembe, félve férjének gyanakvásától. Bevezérvén a tarokkot, Pasotti egyik ablakhoz állt, hangosan mondott valamit az esthajnali világosság hatásairól s odahívta Francót.

— El kell jönnöd hozzám ma este, — mondta neki halkán, — beszélnem kell veled. Franco szabadkozni próbált; holnap reggel Milanóba utazik, családját elhagyja egy időre, nehézz neki az estét házon kívül tölteni. Pasotti azt felelte, hogy okvetlenül szükséges. — Hónapi utazásodat illeti a dolog! — szólt.

*

«Hónapi utazásodat illeti a dolog!» Alig hogy Pasottiék elmentek Felső-Albogiába, Franco elmondta nevének ezt a párbeszédet, mely igen nagy zavarba hozta őt. Tehát Pasotti mindent tud; nem titkolózott volna annyira, ha nem kívánt volna a turini utazásra cselezni. S Francót rendkívül bántotta, hogy Pasotti ezt tudja. De honnan? Turini barátja vigyázatlan lehetett. S most mit akarhat tőle Pasotti? Talán a rendőrségnek egy újabb sakkhuzása fenyeget? De Pasotti nem volt az az ember, a ki erről értesítene. S a szeretetreméltóságnak ez a fordulata! Talán nem akarják, hogy Turinba menjen. Nem akarják, hogy jó útra találjon, hogy módot leljen magát és övét megmenteni a szegénységtől, a biztosoktól és a csendőroktól. Meghányna-veti magában, más nem lehet, mint ez. Lujza kevéssé volt erről meggyőződve szívében. Ő mástól félt; de ő sem kételkedett abban, hogy Pasotti is tud Turinról s az összeavart minden feltevést. Szóval nem volt más mód, mint elmenni és meghallani.

*

Franco nyolcz óraker ment Pasottihoz, a ki a legnyújásabb előzékenységgel fogadta, kimentvén feleségét, a ki már lefeküdt. Mielőtt a dolgra térne, mindenáron azt akarta, hogy Franco egy pohár bort igyék és egy darab kalácsot egyék. A borral és süteménnyel együtt Franco kénytelen volt lenyelni akaratá ellenére sok baráti vallomást, a legdagályosabb dícséreteket feleségéről, a básiroól és önmagáról. Kitérítvén végre a poharat és a tányért, a mézes-mázos ördög hajlandónak mutatkozott a tárgyra tért. — Tehát — így szólt, — kedves Franco, a mint mondtam neked, hónapi utazásodról van szó. Hallottam, hogy ügyeid miatt utazol el; lássuk, nem hozok-e én neked olyan ügyet, a mely még nagyobb annál, a mely Milanóban vár rád?

Francót meglepte ez a váratlan kezdet és hallgatott. Pasotti szeméit a kendőre irányította a nélkül, hogy a tapogatást abbahagyja s folytatta:

— Az én kedves barátom, don Franco Maironi, elképzelheti, hogy ha én egy bizalmas és kényes ügyet tárgyalok, akkor komoly okom van rá, kötelességemnek érzem, s fel is vagyok rá hatalmazva, hogy megtegyem.

Kezei megállapodtak, fénylő éles szeméi feltekintettek Franco haragos és bizalmatlan szeméire.

— Kedves Francóm, jelenéről és jövődről van szó.

Így szólván, Pasotti határozottan félretette a foulard-kendőt. Az asztalkára támasztva karjait és összefonva kezeit, a dolog velejére tért, miközben folyton Francóra szegezte a szeméit, a ki viszont hátrahúzódva a szék támlájáig, halaványan, ellenséges védelmi állásba helyezkedve nézte őt.

— Tehát már egy darab idő óta szándékom nekem, családod iránti barátságából, valamit tenni, hogy véget vessék a kinos egyenetlenségnek. Atyád is, szegény don Alessandro! Minő tiszta szív volt! Mennyire szeretett engem! (Franco tudta, hogy atya egykor bottal fenyegette Pasottit, mivel nagyon is beleavatkozott családi ügyeibe.) Elég. Megtudván hogy öreganyád Lodiban van, múlt vasárnap ezt mond-

tam magamban: annyi kellemetlenség után, a mi Maironiékát érte, talán most jött meg a kellő pillanat. Menjünk, próbáljuk meg. S elmentem.

Szünet. Franco reszketett. Micsoda jeles közbenjáróhoz jutott ő? És ki kívánta a közbenjárást?

— Meg kell mondanom, — folytatta Pasotti, — hogy meg vagyok elégedve. Öreganyádnak megvannak a maga nézetei, megvan a kora, melyben a nézetek nehezen változnak, megvan a nagyon szilárd jelleme, de e mellett van szíve és a javadat akarja, tudod. Szüved. Benne folytonos küzdelem van érzelmei és elvei között; ha úgy akarod, érzelmei és sérelmei között is. Szegény marchesa! Fájdalmas látni, hogyan szenved; de végre meghajol, meghajol. Bizonyos, hogy nem szabad épen túlságos sokat várni. Meghajol, de nem addig, hogy félretegye politikai elveit.

(Folytatása következik.)

A SASFIÓK.

Rostand drámája a Magyar Színházban.

Rostand műve; tulajdonképen egy drámai alakban írt, tarka és hatásos jelenetekkel díszített nagyszabású ódai költemény a nagy Napoleon s vele a francia nemzet hősiességének dicsőítésére. A legrajongóbb bonapartista hév csak úgy árad szét a költemény minden sorából. Maga a nagy Bonaparte ugyan nem szerepel a műben, hiszen a dráma cselekménye már a corsicai hős halála után játszódik le s névleges hőse a császár korán meghalt fia, a reichstadi herceg, a sasfiók. De bár a nagy Bonapartenak a drámában cselekvő szerep nem jut, mégis a művön végig róla van szó. A szereplő alakok róla beszélnek, az ő dicsőségét, hősiességét zengik. Az ő nagysága izgatja cselekvésre törekvő szervezetű, beteges fiát. A ő szelleméhez hí az az egyszerű granátos, Flambeau, a ki a dicsőséges francia hadsereget képviseli a drámában. Az ő nagyságának feltámadását tart az egész cselekvő bécsi udvar — élén Metternichel. Ő tőle, illetve az ő rendszerének visszatérésétől félnék azok, a kik a szegény reichstadi herceget fogolyként őrzik a schönbrunni kastélyban. Az ő rendszerének visszaállítására szövetségeknek azok, a kik a reichstadi herceget megszoektetni s Párisban császárrá kiáltatni kívánják. S oly büvöletes hatást gyakorol ő, a nagy Napoleon, a mű minden szereplőjére, hogy voltaképen a drámát «Utazás a nagy Napoleon szelleme körül» ezímen nevezhetnők. S a mű legfőbb szépségének kétségtelenül azt a végnélküli költői áradozást tekinthetjük, a melylyel Rostand a francia nemzet világhódító törekvéseit dicsőíti. Érezük ugyan, hogy a szerző a hódító dicsőség hirdetése közben megfélekedzik a nagy fény árnyairól, megfélekedzik arról, hogy a mily nagy diadalokat szerzett Bonaparte a francziáknak, oly nagy bukást szenvedett több számkra; — de ki vehetné rossz néven a bonapartista hevületben lobogó költőtől, a ki mint romantikus s mint Hugo Viktor követője különben is a rendkívülinek, a szertelennnek kedvelője, hogy erről megfélekedjék.

Drámai szempontból is súlyos következményekkel járt e határtalan hevület. Ugyanis minél dicsőbb szerepe jut a műben egy rajta kívül álló alaknak, annál kisebb jelentőségűvé szigorodik össze a dráma aktív hőse. A nagy sas mellett eltörpül a kis sasfiók, a kit pedig tragikus hősi szemelt ki a költő. S igazán emberfölötti vállalkozás e sajnálatra méltó, vergődő, beteges gyermek-íjából tragikus hőst faragni. Hat felvonáson keresztül vívódik a közönség szeméi előtt. Majd akar, majd ismét nem akar atya trónjára lépni. Hol bizik, hol nem bizik magában. Az egyik pillanatban úgy érzi, hogy atya vére foly ereiben. — a másik pillanatban anyja és anyai családjának petyhüdségét és lankadságát érzi magában. Most szerelmi kaland csábítja, most hadi dicsőség ingerli. Mint féazkából kihullott kis fiók-madár, oly erőtlenség csapok szárnyaival. Az egész hosszú műnek csak egyetlenegy mozzanatában hiszszük, hogy drámai cselekmény indul meg. A kis sasfiók tette határozza el magát, állrühában távozik Schönbrunnból s Párisba készül II. Napoleonnak. De ekkor is mások

viszik a cselekményt, mások szöktetik meg. Ő már vissza akarna térni Bécsbe, de előbb elfogják, visszaviszik Schönbrunnba, a hol törékeny teste sorvadásban hal meg. Ez a halál igen megható, szinte liliombulással festi a költő. De a csöndes hervadás nem drámai hős megrázó vége. Teljesen hiányzik e hősből a tragikus erő, a szenvedély, a mely bármint tette képesítene. A művön keresztül vonuló vergődése és haldoklása állandóan a részvét könnyeit csalja a nézők szemébe, — de a nézők nemcsak sírní óhajtanának a hős gyengeségén, hanem lelkesülni is a hős erején. Mint a hogy a nagy Bonapartéről ódat, úgy írt a költő a kis Bonapartéről elégiát. De egy szónoki lendületű óda s egy kesergő elégiá egygyé fűzve nem alkot tragédiát.

Érezte a költő, hogy a reichstadi herceg passzív alakja nem alkalmas drámai hősnak, — ezért állította be a műbe az egyszerű granátosnak, Flambeauak, szerepét. Ez a romantikus alak típusa kíván lenni a Napoleonért lelkesülő közönségnek. Hihetetlen szenvedésben, csatákon, viszontagságokon ment keresztül, de hű maradt Napoleonhoz s egy ura, egy istene: Napoleon. A schönbrunni kastélyba inasként lopózik, hogy dicső ura fiát kiszabadítsa. Meg is szöki vele s ha már a nagy sasért nem halhatott meg, a kis sasfióként szenved halált. Mikor látja, hogy a szökés kudarcra végződik, megöli magát. Van ebben az alakban valami a Cyrano gascognei legényeiből, — merész, ötletes, virtuos; igazi Rostand-alak. Különbben abból a családból való, a melynek számos változatát idősb Dumas, Hugo Viktor s még sok más francia romantikus örökölte meg. Ez ama család, melynek őse Cervantes Don Quixotteja. S annál jelentékenyebb szerepe jut Flambeauak a drámában, minél passzívabb magának a hősnak jelleme. Sőt mondhatjuk, hogy ez alak mellett a sasfiók elhalványul.

Művészi módon festette Rostand a bécsi udvar fényét, henységét, puhaságát. Sok helyütt gyilkos gúnnyal illeti ez enervált s celszövő udvari életet. Itt-ott csak torzképet nyújt. A mű fordítóját, *Abrányi* Emil szinte fölösleges dicsérnünk. Az ő fordítása a mellett, hogy híven szólatálja meg az eredeti költőt, mindig egyéni s költői. A rendezést *Márkus* László végezte kiváló értelemmel. A színház sokat áldozott a nagyszabású vállalkozás érdekében. A szereplők közül kiváló *Törzs* a sasfiók és *Csontos* Flambeau szerepében.

Palágyi Lajos.

IZLÉS A BUTORZATBAN.

(Az ebédlő.)

Nem tudom, vajjon történelmi vagy mesebeli tény-e az egy német professzorról, hogy ez a *Szinek esztétikája* című hatalmas munkáját egy buzavirágkék falú, mustársárga ripsz butorzatú és fűzőld szőnyegű szobában írta meg, ülve az íróasztala mellett ibolyaszínű mellényben és karmazsin nyakravalóban.

Már csak azért is remélni akarom, hogy ez csupán mesebeli adat, mert a mesében a vétkes emberek borzasztóbban vétkeznek, mint a való életben és igazán a felsorolt színeknek ez a barbár egymásra szabadítása az esztétika szempontjából a mesebeli méretű vétkek közé tartozik.

Lehet, hogy csakugyan volt a környezetében valami színbeli hiba, miközben arról írt, milyen színek illenek össze és milyenek nem, de valószínű, hogy a mint ezt az adatot évek hosszú során át elismételték róla, a színeket egyre riktóbbá tették, úgy hogy ebben az esetben, a távolság kódén azt nézve, a színek nem tompábbá, hanem élénkebbé váltak. De az bizonyos, hogy a professzor vétsége jó példa arra, hogy bizony bármelyikünk is beleeshetik abba a hibába, hogy teoriában jól tud egyet-mást, de gyakorlatban nem alkalmazza, meg hogy a távolba jól látunk, de a közvetlen közelünkben levő dolgokat nem vesszük észre.

Nem árt például, ha vetünk néha egy-egy kutató pillantást a magunk legközelebbi környezetére, az otthonunkra, hogy vajjon nem találunk-e ott is színben, formában olyan esz-

A két kis méretű pohárszék közül az alsó jó izlésű, mert vonalai nyugodtak, klasszikusak és a sima felületen minden tárgy szépen hat; a felső rozsz izlésű, mert a homlokzész túlságos nagy, a ragasztott díszben nincs oró és a rozsz alakú tükördarabok sem nyújtanak jó hátteret.

Az első virágtartó jó izlésű, mert az ebédlő komoly jellegével összeegyeztetik és látni rajta, hogy a nehéz névények is szilárdan állhatnak benne; a második csupa czikornyá, de szerencsétlen körvonalu, mely néhol tág, néhol szűk, nem egyezik a cserepek alakjával.

tétikai hibát, a milyenen pedig könnyen segíthetünk; vagy hogy nincs-e olyan tárgyunk, a melynél sokkal jobb izlésűt vehetünk volna, még pedig ugyanazon a pénzen, a mennyit amazért adtunk. Mert hiszen mai nap már annak, a ki izléstelen butort, szőnyeget, fal-kárpitot, dísztartást szerez be, nincs meg az a mentése, a mi régen még megvolt, hogy ugyanis csak a drága az igazán szép.

Ezt ma már nem szabad mondanunk, a mikor az olesó fenyőfa-, bükkfa-butort, a leg-egyszerűbb kretone butorkelmét is művészek rajzolják és a mikor az iparművészetnek az az áldásos, gyönyörű eszme az irányadója, hogy ne csak a dűsgazdag ember, hanem az egészen egyszerű viszonyok között élő is igazán jóízű, esztétikailag szép dolgokkal vehesse magát körül. Nekünk magyaroknak meg már épen nem szabad közömbösnek maradnunk az iparművészetben megnyilatkozó szépség iránt, mert hiszen mindnyájan büszkén tudjuk, hogyan hódoltak a többi nemzetek a magyar iparművészetnek a milánói nemzetközi kiállításon. Ne felejtjük el azt se, hogy nekünk, magyaroknak, vérünkben van az erős, tiszta esztétikai érzés, tanuság rá népnék himzési, sujtásosási, börmetszési, faragási és agyagmunkái; ne hagyjuk tehát azt a benünk levő jóízűt elrontani azoknak a tárgyaknak a révén, melyek a most egymással harcban álló izlési áramlatok folytán kerülnek a boltokba, mielőtt még az esztétika ítéletét mondhatott volna fölöttük, hogy szépek-e csakugyan. És fájdalom, a butorvásárlók közt is vannak olyanok, a kik valami elképzelést keltő udonságot már csak azért is megvesznek, mert ilyen még senkinek sincs.

Amerikában, mint minden fiatal műveltségű országban, nagyon kaptak a «soha nem látott», «meglepően új», «minden eddigőtől eltérő» udonságokon és ennek a hajlamnak a révén bizony nem egy olyan tárgy került bele az amerikai otthonokba, a melyeknek inkább a londoni «borzalnak csarnokában» lett volna a helye. Most aztán néhány ottani képes lap

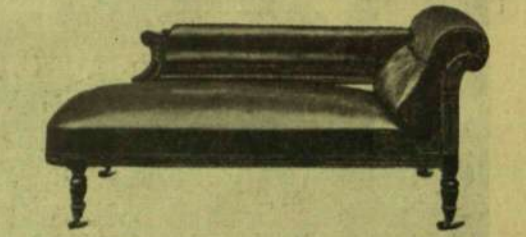
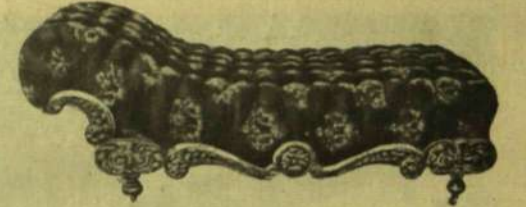
A nagy méretű két pohárszék közül a felső előkelő hatású, mert erős és még sem nehézkes; a tükör és az alul levő kerék kivágás épen elég változatoságot ad az egésznek, de nem teszi nyugtalaná; a második rút, mert semmi megnyugvása nincs rajta a szemnek, a sok átvágás, a rács, a léczek erőtlenné teszik és semminek sem nyújt jó alapot.

azt kezdte, hogy felhívta az olvasókat a szobák fényképeinek beküldésére, a fényképet közlik és a szerkesztőség esztétikusa aztán a következő számban megmondja, melyik részlet jó, melyik rossz. És így mindnyájan okulnak.

Ma két-két tárgyat mutatunk be párhuzamosan az ebédlő butorzatából, megjegyezve, miért szép az egyik, miért nem szép a másik. A két-két tárgyat úgy válogattuk össze, hogy egy és ugyanazon árban legyenek; ez aztán megmutatja, hogy a szép butor beszerzése sokszor egyáltalán nem költségesebb, mint a csunyáé. Alkalmilag majd sorba vehetjük a lakás többi szobáit is.

Az ebédlő butorzatára nézve általánosságban azt mondhatjuk ki esztétikai szempontból, hogy azt bizonyos nyugodt, méltóságos erőnek kell jellemeznie. Nem azokat a túlzott merevséget, mogorva ó-német ebédlőket értem, a melyek vagy tiz-tizenkét évvel ezelőtt voltak divatban és a melyek annyira ellentmondtak annak a derült hangulatnak, melynek étkezés közben uralkodnia kell, akár családi körben, akár barátok közt költjük is el azt az ebédet. Ellenkezőleg valami olyan kísérőérzés érzés töltötte el bennük az embert, mintha mindjárt meg kellett volna jelennie a «Köszöbör vendégnek», mert félelemre, no meg merev nehézkességre nézve is egyedül az illetet volna abba a környezetbe.

Nem; komor ne legyen az ebédlő, a világot se legyen olyan, a milyen Dickens ír le (vagyis inkább fest le és farag ki, mert olyan plasztikus az egész) a Dombey és Fiában, hanem, mint mondom, valami erőnek, nyugodt szilárdságnak meg kell benne lennie. Lehet, hogy ezt egy kis részben egyszerűen a hagyomá-

Az alsó ebédlő-pamlag stílje jó, mert szilárd hatása és sima vonalai nyugalmas hatásúak és csöjja az lévén, hogy nyugalmat adjon, ezél és kivétel összhangban vannak. A másik rozsz, mert a riktó szövet, az arányozott, czikornyás keret nem nyugtató hatású, az orsó lábák nem mutatnak erőre.

Az első ebédlő óra szépsége a sima vonal; látjuk, hogy a fő rajta az orlap. Anyaga, a sima mahagoni fa épen az, a minek látszik, míg a másikon a túlhalmozott dísz közönséges és minden csak utánzat rajta. Az aranyozás nem arany, a márvány csak öntött vas és a bronz csak ón.

mányoknál fogva kívánjuk meg, mert hát eredetileg bizony masszívnak kellett lennie asztalnak, pohárszéknek egyaránt, mikor egész vaddisznók pávák, szarvaszcsimereket kerültek az asztalra. Ezt az erőt ugyan a mi modern ebédünk filigrán borju cotelettejei és csirke-croquettejei nem kívánják, hanem a masszív nyugalmat azért még az egészségünk is megkívánja az ebédlőben, mert evéskor nyugalomra van szükségünk. És hogy a színekben, vonalakban mennyi nyugalom vagy nyugtalanság lehet, azt csak az nem tudja, a ki behunyta lelki szemmel járja végig az életet.

Ki szeretne például orsó lábacsakájú, kagyló hátú, arányozott rococo székre ülni az ebédlőben? Minél egyenesebbek a szék vonalai, annál nagyobb nyugalom érzését keltik a lélekben.

A főntebb között ábrákat is olyanformán csoportosítjuk, hogy kitűnjék, mennyivel jobban összeférnek a jó izléssel a nyugodt vonalak, tompa színek, mint a czikornyásan hajlott vonalak, riktó árnyalatok. A nyugodt, sima vonalú pohárszék, meg az ezüstnek, porcelánnak való dísz-szekerény nem csak magáért szebb a czikornyásnál, hanem alkalmasabb alapul szolgál a reájuk tett dísztartásoknak is. Ugyan láttunk-e valaha ékszernek, ezüstneműnek készített tokot, mintázott selyemmel vagy bársonnyal kibélelve? Minél nyugalmasabb a háttér, annál jobban emeli a tárgy szépségét. Sima diófa, sötét mahagoni vagy feketére páczolt tölgyfa pohárszék, minél kevesebb faragással, igen jó háttér az ezüst vagy kristály tárgyaknak. A között ábrákat, ha figyelmesen megnézzük, az is kiválgaikk belőlük, hogy az éksesség kevés volta soha sem sérti a szemet, de annak túlságos volta mindig. Ha gyűrűtlen kezét, czikornyá nélkül való házfolelet látunk, a dísz hiánya sohasem kelti bennünk azt a visszatetszést, a mit a kézen a gyűrűnek, a háztetőn a tornyok, czirádák által túlzott száma kelt. Az esztétika erre a maga rövid, átlátszó teóriájával azt mondja: «A hiány soha sem oly visszatetsző, mint a fölösleg; a négy-ötös ember távolról sem annyira, mint a hat-ötös».

Ez a theoria sok megnyugvást szerezhetne azoknak, a kik lakást rendezve be, nem azon gondolkodnak, hogy mi mindenbe a hiánya mellett is szép és teljes lehet egy szoba, hanem hogy mi mindent is lehetne még bele zstfolni.

AZ ACHILLEION OLAJFÁJ.

Ha ilyenkor megemlékezünk arról, hogy a hiány sohasem vét a szépség ellen úgy, mint a fölösleg és hogy egy szobában az elegendő szabad térése előkelő hatású is lehet, míg a túlzásfűlés és a dísz fölösleges halmozása föltétlenül mindig közönséges, akkor ez egyaránt javára válik eszményünknek, meg környezetünk jó izlésű voltának is.

Gineverné Györy Ilona.

KORFU.

Albánia tengerpartja előtt mint egy hosszú háromszög fekszik Korfu szigete. Egész területe nincs 600 négyszögkilométer és mégis megfordult rajta hódító szándékkal Európa minden tengerpartot lakó népe.

Réges-régen az illyrek, spártaiak, rómaiak, macedonok, továbbá Szirakúza, Epirus uralkodtak a földön, majd Velenceze foglalta el és kézzel-kézzel járt a francziák, angolok stb. között, míg semleges terület lett belőle és közgazgatásilag Görögországhoz csatoltatott.

Óslakói voltak a liburnok, kiknek e sok viszontagságos állapot után faji jellegük teljesen elveszett...

Hűvös reggeli szellő fúj, a mint hajónk a korfui kikötőbe befutott.

Sok apró ladik himbálódzott benn a kikötőben, kemény evezősökkel, kik csak az adott jelre várnak, hogy megrohanhassák a hajót. Be kell várnok az orvos engedelmét, ki bár roppant felületesen, de végig megvizsgálja a hajó összes utasait és személyzetét; mikor elkészül, kiadja az engedelmet a partraszállásra és a ladikok versenyevezést rendeznek hajónkhoz, melyet ellepnek és a táskákat egy perc alatt szétkapkodják, úgy hogy a ki nem vigyáz, minden csomagjéért külön embernek fizethet díjat.

A nagy kikötőpart oldalán öt-hatemeletes házak előtt visz a kocsiút 4—5 méter magasságban a tenger mellett.

Az utak sok helyen két-három méter magas kaktuszkerítéssel vannak szegélyezve, úgy hogy helylyel-közzel az úton és a tiszta kék égen kívül mást semmit se lát a szem. A hol azonban ily kerítés el nem fedi a vidéket, ott ugyancsak bájos tájakban lehet gyönyörködnünk...

A Campagna!

Szelid hajlású dombok, zöld rétek mindenfelé, a háttérben magas hegyek, és a nép: férfi, nő, fiatal, öreg, kint sűrű-forog mindahány és mindenfelé dolgozzák, kapálják a kitünő földet, melyet sok patak öntöz. Az olajfák, melyek sok száz évesek, át meg átlukadt törzseikkel; a ciprusok, egy-egy pálmá

tett jutni, nagy felfordulásban volt a nagy átalakítási munkálatok miatt, melyekkel a kastély új tulajdonosának, a német császárnak látogatására készültek. Hogy odabenn mit csinálnak, azt nem lehet tudni, de sejteni lehet a rengeteg munkásból és fuvarosból, a kik az állványokon, kocson lármanak, nyüzsgőnek, dolgoznak hatalmas porfelhőben. Szinte aggódik az ember, hogy tönkreteszik azt a páratlan szép helyet, melyet Erzsébet királynénak lakott. Pár lépéssel az eredeti épületől áll egy a kiséret számára készült ház, mely a főépületével egyező stílusban épült.

Felmentem egy szemben emelkedő dombra és onnan fényképeztem le az olajfák közül kiemelkedő palotát.

A nagy árnyékot adó olajfán kívül legelterjedtebb növény Korfuban a ciprus és kaktusz, gyümölcsöskertekben tenyészik a narancs, a citrom, míg a datolyapálmá mint a parkok díszre szerepel.

A *Mon repos* nevű görög királyi parkban különösen hatalmas datolyapálmák vannak. A parkban álló kastély azonban annyira egyszerű, mint egy jómódú polgár nyaralója.

A város közelében, a tengerparton hatalmas cukornád terem. Tovább haladva, parkzerű erdőségbe jutunk, melynek egyik részén remek kilátópont van, honnan a kis tengeröblöt látni: hátul távolban a Gasturi mögött emelkedő hegygyel, míg lent a tengerben, mint két kis hajó, úsznak a Ponticonisi szigetek. A mythologia szerint itt állt Odiseus hajója, mikor az istenek kővé változtatták. Szép ez a legenda, de minket jobban érdekelt az, hogy az egyik szigeten Erzsébet királyné is lakott, mikor először érkezett Korfuba. Ez a kis sziget csupa kaktusz, csupa ciprus. Három egyszerű kis kőház van a tenger partján, mint három fából faragott játékházacska és úgy vannak ott elhelyezve, mintha egy óriás gyermek tette volna le rendetlenül a magasból.

Tizenöt-husz fokos, keskeny, fűvel benőtt lépcső vezet innen egy kanyarulattal fel a ciprusok közé. Repkénynyel és vadszőlővel befuttatott kis kőkapuzhoz jutunk ennek végén, melyen egy kis harang lóg a sűrűben.

Elfogódva léptünk át ezen romantikus helyen és kővel kirakott terrasszon találtuk magunkat. A kis épület és egy parányi kápolna áll ennek egyik sarkában, míg a többi oldalát a kis kaputól kezdve körül vadszőlővel befuttatott alacsony kőfal szegi be. A kívülről felnyúló ciprusok miatt csak némely helyen lehet kilátni a tengerre, kivéve egy helyet, mely mint kis erkély nyúlik ki és melyen néhány kőpaddal ellátott kis lugas van, a honnan úgy Korfu szigete, mint az albán partok felé, remek kilátás nyílik.

Itt érezte magát jól Erzsébet királynénak, a nagy mindenség e parányi szigetén...

A VÁR.

KORFUI KÉPEK. — Romeiser Ferencs felvétele.

KORFU LÁTKÉPE.

A PONTICONISI SZIGET, A HOL EGYKOR ERZSÉBET KIRÁLYNÉ LAKOTT.

Körülhajóztuk ezt a kis szigetet és a parthoz evezve, a városba mentünk vissza. A legkülső városrész, mely dél felé esik, telve van politikai vagy más menekültekkel, kik, Korfu semleges terület lévén, itt biztonságban élhetnek, de a mint innen lábukat kiteszik, az elfogatás veszélyének vannak kitéve. E menekültek között voltak szerencsések, a kik abban az időben érkeztek, midőn egy frank két drachmával volt egyenértékű. Ezeknek megduplázódott a vagyona, a mikor a drachma értékét hirtelen a frank értékére emelték. A drachma papírpénzben forog a nép kezén: igen kicsi, piszkos papírpénz, melyet fizetés alkalmával ollóval szétdarabolnak, ha kisebb összegre van szükségük.

Jelentékeny tényező a korfui kereskedelemben a házalók serege; ily utcái boltosoknál a cipőtől a feketekévig mindent kapni. A boltok között legtöbb a gyógyszerár, mert itt minden valamirevaló orvosnak van legalább egy patikája. A mi a piacot illeti, ennek képe annyiban üt el a rendes európai piacoktól, hogy nőknek bevásárolni izléstelenségzámába megy. Ezt a férfiaknak kell elvégezniük. Üriembereket, katonatiszteket látni, a mint bevásárolni mennek s a szolgájuk viszi utánuk a tele zöldes kosarat.

A katonaság egyébként igen kedélyes: feláll 4—5 szál ember egy tiszttel és gyakorlatozik akár a város közepén is. Ha sokáig figyel az ember, olyat is lát, hogy néha a parancsot egyszerre teljesíti néhány ember, nagyobb csapatnál azonban nincs rá eset, hogy egyszerre teljesítsék a vezényszót. Ha azután valami nagyon butát csinál a közlegény, összes társai, a tiszttel együtt pukkadoznak nevéjükben.

De kedélyes, barátságos máskülönbben is e

nép; vasárnaponként délután kirakják asztalait a házuk elé és naplementéig kártyáznak az utcán, az utca járókelő népe kibiczel nekik.

Egyedüli kellemetlen oldala a városnak olaszos piszkossága. A száradó fehéreműtől némely helyen alig lehet járnai az utcákon, a szemetet pedig a házak előtt dombokba rakják. A legérdekesebb ide való specialitás, hogy e szemétdombokat átkutatják éjjel a kecskék! Ezek párosával kóborolják be sötét éjjel a várost, mint a kisértek vagy szerelmes párok és kikeresik a szemét közül a táplálékot.

Ha az ember az idevaló sajtóságokkal megbarátkozik, nehéz szívvel hagyja el ismét ezt a szép szigetet. A konstantinápolyi kolera segítségünkre volt hazautazásunk elhalasztásában, a mennyiben az onnan jövő hajó nem vett fel Korfuban utasokat, hanem továsietett útjára. Nemsokára azonban, sajnos, mégis csak követnünk kellett: háborgó tengeren, zuhogó, szakadó esőben, mely csakhamar elfedte szemünk elől Kerkyra szigetét,

Romeiser Ferencs.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Atalanta csókja. *Pekár Gyula* ily című könyvével egy újabb káposcsal fűzte magához azokat, a kik írói pályája kezdetétől fogva ragaszkodnak hozzá. Egy sereg novellát gyűjtött össze, férfiasan kiérett, öntudatos és egyenletes színvonalú írói egyéniségének java terméséből. Mint *Pekár* minden munkáját, ezeket a novellákat is egy uralkodó vonás jellemzi: a felfogás, a stílus romantikája a realizmústól tanult módszerével a kidolgozásnak. Stilizált alakok mozognak a történetek kereteiben: nézői

becsvágyból kegyetlenkedő renaissance fejedelem, szerelemben felolvadó asszonyok, hódító férfiak, — de a stilizáltság nem fűdi el, sőt gyakran jobban kidomborítja azt, a mi bennük emberi. Mint új fejlődést konstatálhatjuk azt a mélybe pillantó rajzát egyik-másik nőalakjának, a mely feltárja előttünk belsejük legrejtettebb, legbonyolultabb rejtekeit, mint pl. az a nő, a ki kultuszt csinál hűtlen kedvese emlékéből, elmerül emésztő fájdalomába, aztán egyszerre csak azt veszi észre, hogy bánata már múltóban van és ez a fölfedezés úgy hat rá, mint valami csapás, vagy veszteség. A misztikus babona s a mély érzés szoros összefonódása a nők lelkében igen érdekesen van megalakítva abban a novellában, a mely fiatal özvegyasszonyról szól, a kit egy új szenvedély küszöbéről tilt vissza egy véletlenség: az óra ép tizenegyet üt, férje halála óráját. Az ilyenek adják meg *Pekár* művészetének színvonalát s az ő külön szerencséje az, hogy a finomságok, melyeket felszínre hoz, nemcsak a finomult izlésű esztéta-olvasó számára valók, hanem észreveszi és élvezi őket a laikus olvasó is. *Pekár* már kiküzdötte magának a maga publikuma kedvezését, nem kell tartania attól, hogy szava visszhangtalanul hangzik el: ez nyilvánvalóan abban a megértő rokonszenvben, melyvel az olvasó közönség újabb s újabb munkáit fogadja.

Révai Miklósról, a magyar nyelvudomány egyik nagyságáról halálának tavalyi századik évfordulója alkalmából a fiatalabb magyar nyelvűdős nemzedéknek egyik éles judiciumával kiváló tagja, *Melich János* tartott akadémiai emlékbeszédet. Révait még csak nemrég föltétlen dicsőítéssel illeték a nyelvűdősök, újabban azonban akadtak hangok, a melyek a régebbiek dicsőítését megtépzni igyekeztek. Ebben a kontroverziában akar igazságot tenni *Melich*, ki akarja mutatni: mit hirdetett Révai, mi maradt meg ebből az utókorra, mi tanításában a saját alkotása s mi benne a kölcsönzés, az idegen hatás. A beható s a mi nyelvűdősainknál szokatlan éleselméjűséggel és erőteljes dialektikával irt tanulmány egyik felében Réva

DATOLYAPÁLMÁK A «MON REPOS» GÖRÖG KIRÁLYI PARKBAN.

KECSKEPÁSZTOROK A CAMPAGNÁN.

KORFUI KÉPEK. — Romeiser Ferencs felvétele.

nyelvművelő törekvéseivel foglalkozik, a másik fele pedig Révai elvi jelentőségű nyelvtudományi nézetét tárgyalja. A mit az első rész ad, az eddigelő a legalaposabb összefoglalása Révai törekvéseinek, teljes és tiszta képet ad rólok. A második rész Révainak a nyelvtudomány történeti módszeréhez való viszonyát tárgyalja. Révairól tudvalegőleg régebben általában úgy beszéltek, mint a ki a mai értelemben vett történeti módszernek megalapítója, s első alkalmozója volt a tudomány történetében. Egyes újabb írók aztán le akarják tagadni e tekintetben minden érdemét. Melich János megállapítja a két ellenkező véletel közt álló igazságot: Révai nyelvtörténeti módszere nem a mai nyelvtörténeti módszer, de azért örök érdeme marad, hogy ő az első, a ki nyelvi jelenségek magyarázatában nagy tökéletességgel alkalmazta a történeti módszert. Ezzel csakugyan megelőzte Grimmét, a nagy német nyelvűdőt, valamint megelőzte Boppot abban, hogy következetesen keresztülvitte azt az elvet, hogy minden nyelvben, tehát a magyarban is minden képzés, minden ragozás összetétel útján keletkezett. Ezzel pedig Révai föltételeit kiérdemelte az utókor, hogy nevét a halála utáni második században is azok közt említstük, a kik nyelvi tényekre legelőszőr alkalmazták kiterjedtebben a történeti módszert, ha mindjárt történeti felfogása a nyelvről nem volt is ugyanaz, mint a mai kor nyelvtörténeti felfogása.

Napkeletről. Fehér Jenő egy kis kötet verset adott ki e cím alatt. A versek mind a zsidó élet, vallási és felekezeti érzés köréből valók: a fiú, a ki a katonaságból hazajőve nem ismeri már az ősi imádságokat, a költő, a ki bár zsidó, pénzát ad keresztény templomra gyűjtő apácáknak, az öreg asszony, a ki tanácsot kér a rabbitól, hogy szeretheti-e tovább is fiát, a ki hűtlen lett apai vallásához, s ezenkívül néhány bibliai téma s egy *Sür leánya* című egy felvonásos drámai költemény. Az egész könyvnek főcímére a meglehetősen könnyen folyó, rutinöns verselés, — témái általában kicsinyek s a mi mélyebb van bennük, azt se tudja mindig kiemelni, ha pedig nagyobb témát kap fel, az szétfolyik kezében.

Az ifjúsági egyesületek a népművelés terén. Dr. Petri Mór e cím alatt közli azt a felolvasását, melyet a szabad tanítás tavalyi pécsi kongresszusán általános tetszés közében tartott. A tartalmas füzet széleskörű anyaggyűjtés és gondos tanulmányi eredménye s hatással nagy mértékben előmozdíthatja az ifjúsági egyesületek ügyét. Főlölesleges volna fejtegetni, mily üdvös hatással lehet a nép gazdasági, művelődési, nemzeti, egészségi és erkölcsi haladására, ha az iskolából kikerült 15—20 év közti ifjúságot tovább is megtartják az iskola hatásának körében azzal, hogy ifjúsági egyesületekbe tömörítik, élvezhető előadásokat tartanak neki gazdaságról, a szellemi művelődés rá nézve is érdekes kérdéseiről, énekarba gyűjtik, könyvek olvasására szoktatják stb. A hol eddig ily ifjúsági egyesületek némi idő óta működnek, mindenütt meg lehet érezni hatásukat. Petri Mórnak az a czélja munkájával, hogy egyrészt összefoglalja az ifjúsági egyesületek mostani állapotát s másrészt útbaigazítást nyújtson arra, hogy miképp kell ilyen egyesületeket alapítani, szervezni és hathatós sikerre vezetni. Ezért közli az eddig történt kormányintézkedéseket, azt az alapszabálytervezetet, melyet a kormány 1903-ban az érdeklőkben kiadott, aztán vármegyéről-vármegyére sorra veszi az egyes községekben fennálló ifjúsági egyesületek állapotát s végül összefoglalja azokat a szempontokat, a melyek alatt az ifjúsági egyesületek hasznos munkát fejthetnek ki. A derék kis tanulmány különösen a tanítóknak s egyéb a közkutatásban hasznos egyéneknek szól, a kiknek az ifjúsági egyesületek szervezése elsősorban feladatuk.

A gyermek érdeklődésének lélektana. A gyermek-lélektan meglehetősen új ága a lélektani tudománynak s új különösen nálunk, a hol a filozófiával való intenzívebb foglalkozás csak hehezen tud gyökeret verni. Pedig nemcsak érdekes dolog a gyermek lelkevel tudományosan foglalkozni, hanem rendkívül fontos is, a dolgonak a nevelés tudományával való szoros kapcsolata miatt. A nevelési munka eredményességének egyik fő föltétele, hogy a nevelendő gyermek lelkeinek ismeretéből induljon ki. Ép ezért elismerést érdemlő munka Nagy Lászlónak könyve a gyermek érdeklődésének lélektanáról, a gyermek-lélektanok pedagógiai szempontból nézve központi problémájáról. Az eddigi irodalmi anyagnak részletes feldolgozásával tárgyalja előbb az érdeklődés elméletét általában, aztán az érdeklődés fejlődését, motívumait az oktatásnak a gyermek érdeklődésével való kapcsolatát s a gyermek érdeklődésének és az egyéniségnek viszonyát.

Bródy Sándor munkáiból újabb három kötet kerül most a közönség kezébe; két novellás-könyv Regényalakok és A hercegisasszony és egyéb történetek czimrel és a Vigszínházban nagy sikerrel előadott szindarab, vagy a hogy a szerző falusi életkép, A tanítónő. A szindarab most is a közönség előtt van, teit házak előtt játszzák folyton.

Az elbeszélések az író újabb termelési korszakának érdekes eredményei, egy széles vágású, nagy, de önmagával még mindig viaskodó tehetség alkotásai; a maguk egyenletenségében, szeszélyességében is első rendű érdekességű alkotásai a mai irodalomnak.

Platon Sophistája. A nagy görög bölcseknek egyik kevésbbé emlegetett művét, az *A sophista* című dialógust most adta ki az Akadémia klasszika-filozófia bizottsága párhuzamos görög és magyar szöveggel. Ez ennek a műnek az első magyar fordítása. Simon József Sándor műve. Platonnak ez a dialógusa nem áll annyira a mai magyar olvasó érdeklődésének előterében, mint a többiek, mert eszmemenete szárazabb, merőben logisztikus, problémája is elvont. Filozófiával foglalkozónak azonban nélkülözhetetlen, mert Platon gondolkodásának egyik oldalát ismerni meg belőle, egyik útja annak, hogy világnézetének gyökereihez hozzá lehessen férni.

Nyelvemléktár. Az Akadémia e nagy nyelvtudományi vállalatának most jelent meg tizenötödik kötete, mely hat régi magyar kódex kiadását adja. A Székelyudvarhelyi kódexet Szabó Sámuel, a többi ötöt: a Guary-kódexet, a Nádor-kódexet, a Lászar Zelma-kódexet, a Birk-kódexet és a Piryhátyát Katona Lajos adta ki s ugyancsak ő írta az egyes kódexeket ismertető terjedelmes bevezetést is.

A boszú. Zempléni Árpád ily című elbeszélését, mely az idén nyerte meg a Kisfaludy-társaság pályadíját, lefordította németre Lechner Gyula, a ki már nem egy magyar költő német fordításával tett hasznos szolgálatot. Az exotikus levegőjű, osztják tárgyú költemény németben is hatásos, a fordítónak sikerült átteni saját szerző hangját és hangulatát. Érdekes volna tudni, milyen hatást tesz ez a turáni munka a német olvasóra.

Nádudvari uram vasárnapi beszélgetései mezőgazdasági dolgokról. Talán nincs is a magyar gazdálkodó közönségnek kedvesebb és olvasottabb gyakorlati könyve, mint *Tornay Béla* ily című munkája. Szerencsésen eltalált formában, nem holt, papirusz-ízű magyarázatokkal, hanem az eleven élet hangján beszél minden képzelhető mezőgazdasági kérdéstről csupa olyan dolgokat, a melyeket azon mód gyakorlatilag is érvényesíthet a magyar gazdember. Azoknak a könyveknek egyike ez, a melyek jóformán a gazdasági tanítást pótolják a nép körében s hogy mekkora hatása van, mily számos községséget teremtet meg, mutatja az, hogy immár a negyedik egyre bővülő kiadásban kerül a közönség kezébe.

A sertés Magyarországon. Eneszi Dorner Béla ily című terjedelmes munkája gazdasági irodalmunkban az egyedüli kimerítő könyv a sertés-tenyésztésről, most második, teljesen átdolgozott és bővített kiadásban jelent meg. Főérdeme ennek a nagy elterjedésre jutott munkának, hogy nem teoretikus alapokon készült, hanem a magyar viszonyokból kiindulva, egyenesen a magyar gazda számára, a ki megtalál benne minden felvilágosítást a sertés-tenyésztés, hizlalás és értékesítés fontosabb kisebb kérdéseiről.

Az „Egyetemes Regénytár” című vállalat, mely a Singer és Wolfner cég kiadásában jelen meg, most két új regénnyel bővült. Az egyik *Hel-tai Jenő Nyári rege* című regénye, melyet annak idején, mikor először megjelent, határozottan ismertettünk; a másik pedig *Crocker M. B.* nálunk is eléggé olvasott angol regényirő *Női diplomata* ez. regénye.

Mária Dorottya nádorasszony. A boldog emlékezettű József nádor harmadik feleségének, az 1855-ben meghalt Mária Dorottya nádorasszonynak emlékezetét különösen az evangélikus hívek ápolják kegyeletes szeretettel, mert nemcsak hitorsosuk volt, hanem nagy jóltevőjük is, egyházaitkat segítette, a budai evangélikus egyház tulajdonképp neki köszönheti létét és virágzását s egész életén át igaz-hitű, hitbuzgó tagja volt ekléziájának. Az iránta érzett kegyeletnek nyilvánulása az az életrajzi arc-kép is, melyet egykori napló és eredeti levelek alapján *Payr Sándor* buzgó evangélikus egyházi író adott ki róla. Egy tiszteletré méltó, mely érzésű, sokat szenvedett nő jellemébe alakul ki a füzet szerzőből s ezt az alakot még közelebb hozza hozzánk az életrajz írójának vonzó, lelkes és élénk előadása.

Háború és béke. A világ legnagyobb szabású és legtöbb művészettel írt történeti regényét, *Tolsztoj* nagyszerű irodalmi pályájának kétségkívül legsúlyosabb eredményét, a *Háború és béke* című regényt ismerté nálunk eddig is mindenki, a ki egyáltalán irodalmat ismerni szokott. Csak hogy a legtöbbben német vagy francia fordításokból ismerték s a kik eddig magyarul akartak olvasni, azoknak csak egy francia rövidített fordításból s a mint Péterfy Jenő annak idején kimutatta, a francia szövegnek halhatlan féltelenségű készült magyar kiadás állott rendelkezésére. Most kapjuk először a regénynek az eredetiből készült teljes magyar fordítását *Ambro-zovics Dezső* kezéből. Hogy Ambrozovics gonddal és megértéssel fordít, azt lapunk olvasói igen jól

tudják; ebből a munkájából fogják látni, hogy meg-van a teljes készsége az oly nagy és nehéz feladatokra is, mint a *Háború és béke* fordítása.

A polgári perjog tankönyve. Dr. Falcsik Dezső, pozsonyi kir. akadém. jogtanár perrendtartási tankönyve második kiadásában nemcsak a legújabb törvények gondos feldolgozásával egészült ki, hanem egy fontos rész, az u. n. kivételes eljárások (közégségi bírások; fizetési meghagyások; váltó-és kereskedelmi eljárások; tőzsdei, házassági perek stb.) hozzátételével egyszerűsége befejezetté is vált.

Új könyvek: *Atalanta csöjje.* Elbeszélések; írta Pekár Gyula. Budapest Franklin-Társulat; ára 2 korona.

Révai Miklós nyelvtudományja. Írta Melich János. Budapest, a Magyar T. Akadémia kiadása; ára 1 korona.

Kerülő út. Színmű három felvonásban. Írta Bernstein Henry. Fordította Salgó Ernő. Budapest, Lampel-Wodianer részv. társ.; ára 60 fillér.

Nyári rege. Regény, írta Heltai Jenő. Budapest, Singer és Wolfner; ára 1 korona.

Napkeletről. Versek, írta Fehér Jenő. Budapest, az író kiadása (IV. Veres Pálné-utca 6.); ára 2-50 korona.

Az ifjúsági egyesületek a népművelés terén. Írta dr. Petri Mór. Budapest, Lampel-Wodianer részv. társ. (Néptanítók könyvtára 34. füzet); ára 1 korona.

A gyermek érdeklődésének lélektana. Írta Nagy László. Budapest, Franklin-Társulat; ára 3 korona.

A hercegisasszony és más elbeszélések. Írta Bródy Sándor. Budapest, Singer és Wolfner; ára 2-50 korona.

Regényalakok. Írta Bródy Sándor. Budapest, Singer és Wolfner; ára 2-50 korona.

A tanítónő. Falusi életkép három felvonásban, írta Bródy Sándor; ára 2-50 korona.

Platon Sophistája. (Görögül és magyarul). Fordította, bevezetéssel, jegyzetekkel s philozófiai műszóttárral ellátta Simon József Sándor. Budapest, Franklin-Társulat; ára 3-50 korona.

Nyelvemléktár. Régi magyar kódexek és nyomtatványok. Budapest, a M. T. Akadémia kiadása; ára 6 korona.

Rache. Zempléni Árpád költői elbeszéléseinek német fordítása. Lechner Gyulától. Budapest, ifj. Nagel Ottó.

Nádudvari uram vasárnapi beszélgetései mezőgazdasági dolgokról. Írta Tornay Béla. Negyedik bővített kiadás. Budapest, Franklin-Társulat; ára 7-50 korona.

A sertés Magyarországon. Írta Eneszi Dorner Béla. Második, teljesen átdolgozott és bővített kiadás. Hetvennégy szöveg közti ábrával. Budapest, Franklin-Társulat; ára 7-20 korona.

Mária Dorottya nádorasszony. Egykori napló és eredeti levelek alapján írta Payr Sándor. Budapest, Hornyánszky Viktor.

Háború és béke. Regény három kötetben, írta Tolsztoj. Oroszból fordította Ambrozovics Dezső. Budapest, Révai testvérek; ára 12 korona.

A polgári perjog tankönyve. Írta dr. Falcsik Dezső. Budapest, Politzer-féle könyvkereskedés; ára 10 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: OTT FERENCZ negyvennyolcas honvédőrmester hetvenöt éves korában, Marosközgyénben. — ZÖLD MIHÁLY végvári református lelkész 60 éves korában. — KOSZCZY GYULA királyi ítélőtáblai bíró, a dévai törvényszéken az urbíri ügyek előadója, Segesváron. — DRECHLER GUSZTÁV székesfővárosi m. kir. fogyasztási adóhivatali pénztáros 45 éves korában. — KALL GÉZA győri királyi ítélőtáblai bíró ötvenhat éves korában. Lőcsén, a hová a minap atyja temetésére utazott. — PERCZI MIHÁLY, a győri első takarékpénztár aligastatója, városi törvényhatósági bizottsági tag, az ágostai hitvallású evangélikus egyházközség volt főfelügyelője Győrött. — GÁLSZÉCSI és BUTTKAY BÉTTYKA KÁLMÁN pénzügyi titkár hatvanegy éves korában Kassán. — BINÓCZI BALASSOVICH ARMIN magyar királyi pénzügyi felügyelő ötvenhat éves korában Lőcsén. — HATZINGER SÁNDOR, a szegedi Csillag-börtön nyugalmazott igazgatója hatvanhat esztendő korában Szegeden. — GOMBEKŐTŐ FERENCZ építő-vállalkozó, életének hetvenegyedik évében Szegeden. — SCHWARZ LACZKÓ, földbirtokos, törvényhatósági bizottsági tag, 65 éves korában Keszteménken. — MOLNÁR GYULA, hírlapíró, a «Budapesti Hírlap» munkatársa, 36 éves korában Rákospalotán. — EGGENVILER REZSŐ, 67 éves korában Ács községben. — TOKAI NAGY ZOLTÁN, országos mintarajziskolai és rajztanárképző intézeti főnökdék, 20 éves korában Körnőzombányán. — KECSKÖZCI ÖDÖN, székesfővárosi polgári iskolai igazgató, 53 éves korában Budapestén.

Kisgalanti SZILÁGYI GYULA, Festetics Jenő gróf nyug. titkára, 74 éves korában Keszthelyen. — ARGALICS MÁRK, czimzetes prépost, premontrai kanonok, jászóvári perjel, az országos levélár tagja, életének 74-ik, rendi pályájának 53-ik, áldozó pap-ságának 50-ik esztendejében Jászóváron. — KERNYI MIHÁLY, rendőrmester, 49 éves korában Győrött. — BIR IZVÁN, BÉR BELÁNK, az István téglagyár pénztárosának hét éves fia.

ÓZV. FETIK GÁBORNÉ, szül. ÉLŐ Erzsébet 75 éves korában Győrött. — ÓZV. BREUER JÁNOSNÉ, szül. Bittner Emília leánynevelő-és tanítóné-tulajdonos 63 éves korában Budapestén. — ÓZV. MERVILLE VILMOSNÉ báróné, szül. Számord Vilma, 55 éves korában Esztergomban. — TORÓK GÁBORNÉ, szül. Smoling Juliánna, 70 éves korában Gyöngyösön. — ÓZV. FREIMANTEL JÁNOSNÉ, szül. Benicz Zsuzsanna, 75 éves korában Budapestén. — ÓZV. RINDAUER EDÉNÉ, Kallós Ede dr. gimnáziumi tanár nagyanyja 76 éves korában Budapestén. — HAJDU ÖDÖKNÉ, szül. Tordai Olga, Hajdu Ödön állatorvos felesége 24 éves korában Tordán. — HAFTS LAJOSNÉ, szül. Weisz Emília 70 éves korában Iglón. — HORÁK BELÁNK, szül. Vaschek Francziska 35 éves korában Láb községben. — GALACZ LÁSZLÓNÉ, szül. Száby Irén 48 éves korában Gyomán. — DECKERT RÓZSIKA, a szombathelyi női kereskedelmi iskola tanulója, Deckert Imre tanító 18 éves leánya Szombathelyen.

EGYVELEG.

* A legkisebb tőjuncz. A francia sorozó bizottság elé mostanában került a Dordogne départementban sorozásra egy *Javanud* nevű pástort-legény, a ki mindössen 1 méter és 14 centiméter magas és 29 kilogram súlyú, egyébként azonban arányosan fejlett és teljesen egészséges. Termése-

Selyem
mely nyelven is énekdők: 11990
an Seidenfabrikt. Henneberg in Zürich.

A Bőr- és Lithion-tartalmú gyógyforrás Salvator
kötő sikerrel használtatik vesebajknál, a húgyhólyag bántalmánál és közszenyéd, acukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurttájánál.
Húgyhajtó hatású!
Vasmentes! Könnyen emészthető!
Teljesen tiszta!
Budapest főraktár Edeakuty L. anal.

Vesszőparipa-liliomtejszappan
Bergmann és Társa cégtől, Dresden és Tetschen K./m. a naponta beérkező elismerő levelek bizonyossá szerint most és a jövőben is a leg-hatásosabb szappan marad az összes gyógyasap-anok között, azért ellen, valamint gyöngye, ptha bór és rózsás szerecsin elnyerésére és megtar-tására. Darabja 80 fillért kapható minden gyógy-szerárban és drogeriárban, illatszer- és fodrász-üzletben. 19142

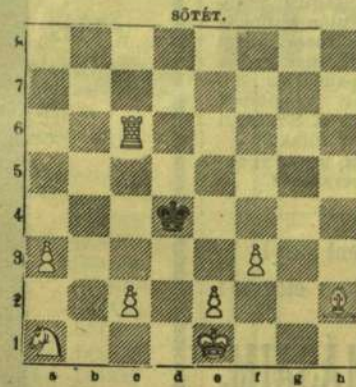
„AGRÁRIA“ kukoriczaszántéppő gép.
Ásványi szabadalom.
Bővebb telvilágosítást a takarmányozási eljárás-ról készséggel nyújtunk. 12176
Levélezim: AGRÁRIA Budapest Váci-út 2. sz.

tesen nem vált be katonának még a francia had-segében sem, a mely pedig ismeretes katonának alacsony természetű.

T. olvasóink B. figyelmét felhívjuk az *Elő-patak gyógyfürdőnek* mai számunkban közzétett hirdetésére.
Fáj a feje? Vegyen be akkor egy Beretvási-féle *Migrén-pasztilát*, mely azonnal megszünteti még a legnagyobb főfájást is. 24 pasztilát tartalmazó doboz 1 korona 20 fillér a gyógytárakban.

SAKKJÁTÉK.

A 2866. számú feladvány Kintsig Róbertől, Fakert.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

Szerkesztői üzenetek.

Ágnes. A kérdéses könyvre nem emlékszünk, hogy kezünkbe került volna. Ha újra beküldi, elolvassuk és érdeme szerint ismertetjük.

Kola vándor leánya. Érdekes példája annak, meny-nyire belemegy a mai fiatal irodalom a romantikába. Kvalitások is vannak benne, de azért még nekünk való.

A koponya. Tiszteletes dilettáns-munka a vers is, a kép is, de köztársaság is való, épen mert dilettáns-munka.

Miért. Köszenbányák. Nem igen mondhatunk önként olyat, a mit még ne mondtunk volna; ezek is földoigok, jó és rossz váltakozik bennük. Még mindig nem jutott el a siker pillanatáig.

Versék Majának stb. Kélt énekeljen a maga hang-ján; mindent inkább vehet másoktól, mint hangtót. Ezek a versek pedig egy más költő nyelvén, ritmu-saiban, képzeteleikében vannak írva. Talantud az on-ban érzik rajtuk.

KÉPTALÁNY.

A 14-ik számban megjelent képtalány megfejtése: A hazát szeretni annyit tesz, mint azt belül nyu-godtatni, kívül erőssé tenni.

Felelős szerkesztő: **HOITSY PÁL.**

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV. Reáltanoda-n. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

SARG-féle 60 KALODONT LEGJOBB FOG-CRÉME
Nekem okos, kedves mamám van!
Ez nekem este lefekvéskor nem bontogatok, hanem két darab Fay-féle valódi sodeni ásványi-pasztilát ad; és ha iskolára megyek, akkor mindig két darabot kapok, hogy meg ne hűssem magamat. És én nem is vagyok beteg soha és mama azt mondja, hogy annak csak a Fay-féle valódi sodeni az oka. Kapható dobozoként 1 K 25 f-ért minden gyógyszer-tárban, drogeriárban és ásványvízkereskedésben, azonban tessék minden-menő utánzatot határozottan visszautasítani. Vezérképviselőség Ausztria-Magyarország részére: W. Th. Guntzer, Wien IV/1, Gross-Neugasse 27. 12632

MAGGI-féle IZESÍTŐ a kereszt-csillaggal
Ki nem használja a Maggi-féle izesítőt a kereszt-csillaggal?
Csak az a kevés házi-asszony, a ki eddig meg nem próbálta.
Mintaúvegecske 12 fill.

+ Soványság +
Szép és tejt testidomokat keleti örö-prunk által, kitűntette: Páris 1900, Hamburg 1901, Berlin 1903, 6-8 hét alatt 30 font súlygyarodás, garantált artalmatlan. Orvosilag ajánlja. Szigorúan leiki-ismeretes. Nem szédülés. Számos közönségírtát Ára kartonként használati utasítással, postáltál-ványval vagy utaváltással, de poró nélkül 3 márká. Hygien. intézet. D. Franz Steiner & Co., Berlin, 57, Königgrätzerstrasse 78. Budapest kapható Török József gyógytárban Király-u. 12. 12403

HA FÁJ A FEJE, ne tévedjésk, hanem használjon azonnal Beretvási-féle MIGRAIN-Pasztilát!
Minden gyógy-szerárban és drogeriárban kapható.
Mely 5 peres alatt mindenféle ter-mészetű ideges fejfájást, még ha krónikus is, megszüntet. Felidom min-den eddig ismert aszt. Italias bismulatos, még a leghevesebb fejfájással is. 12500
Beretvási Tamás Kispeszt, Kézíró-utca 9.
Ingyen postal szállítást 3 doboz rendelésnél.

Vásároljon Svájci selymet!
Kérjen mintát tavaszi és nyári újdonságainkból ruhák- és bluzokra. Surah chevron, Messaline ombre, Armüre granité, Louise, Taffetas, Mousseline 120 cm. szélés, méterenként 1 K 20 L-től fejlebb feketében, fehérben, színes- és színesben, ugymint himzett bluzok és blúzok hátú-és selyemből. Mi csak szavatolunk selyemkelmékünk el körr. magánfeleknél már hér- és vámmmentve házhoz szállítva.
SCHWEIZER & Co., Luzern U/23. (Svájcz.) Selyemkélme-kivitel. — Kir. udv. szállítót.

PETROLNERUDA kitűnő hajviz
NERUDA FÉLE Pipere Borász
KÉSZITTE: NERUDA NÁNDOR
BUDAPEST IV. KÖZPONTI UJSÁG UTCA 7/A
LEGJOBB HÁZISZER
1 üveg ára 1 korona 80 fillér.

MARGIT GYÓGYSZER
("Margittelp" Beregmege) gyomor-, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatású még akkor is, ha vérzéses csete forog fenn.
Megrendelhető: Edeakuty L.-nél Budapestben és a forrás kezelőegységén Munkácsón. 13096

PÖSTYÉN FÜRDŐ
CSÜZ. KÖSZVÉNY.
ISCHIAS, IZZADMÁNYOK ELLEN

Az 1907. évben 12,000 beteg lett gyógyulást e csodás gyógyereji forrásoknál. 60 fok C. radiumentartalmu izsapp-fürdők. Az utolsó évben 5 millió értékű befektetések létesültek. Szállodák, pensiók, fürdők. Prosp. felvíl. nyújt a Fürdőigazgatóság

Szépséget

elérni csak a **Ma-Hilla** használata által lehet, mely egy garantált ártalmatlan és törvényileg védett szesz-tiszta fehér arczbőr előkészítő. Bőrtájkák, szepők, májfoltok, orrvörösség, valamint a bőr összes tisztálanságai már rövid használat után eltűnnek és az arczbőr rózsás színt nyer. **Ma-Hilla**-nak az ára **Ma-Hilla**-szappannal és pontos használati utasítással együtt 3 K 85 f. Szétküldi utánvétellel a főraktár **E. LATEINER, Wien, II 23, Stefansstrasse 8.**

Most jelent meg!
Magyar nyelven először!

VALLOMÁSAIM.

J. J. ROUSSEAU
világhírű műve.

Fordította:
BOGDÁNFY ÖDÖN.

Két kötet.

A Rousseau halála után megjelent *Confessions* magyar fordítása. — A nagy gondolkodó és költő életének önéletrajza. — A XVIII. század legnagyobb hatású munkája. Az éon melancoliájának költsége.

Ára a két kötetnek 8 K

Kiadja **LAMPEL R.** könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapest, Andrassy-út 21. és kapható minden könyvkereskedésben.

KALOGÉN
BRÁZAY SÓSBORSZESZ
FOGKRÉM és SZÁJVIZ

CALDERONI és TÁRSA
látványos raktár **BUDAPEST, ishid-váci-utca 1.** ishid-tosa 8.

Női színházi látványos fogantyúval. Színházi látványosok alumínumból. Prizmás látványosok Zeiss, Busch, Goerz és az összes többi gyártmányok eredeti áron. Aneroid lég-súlymérők. Homérok. — Szemüvegek és orrszipetők arany, double ezüst teknős és nikkelfoglyalattal. Lorgnettek arany, ezüst, double, gyöngyház és teknős foglyalattal. Pónykópészeti készítmények és hallékek raktára. Kodak eredeti gyári áron, stb.

UJ-VUKOVÁRI
arctisztító kenőcs
uj-vukovári
bőrszépítő szappan

A már 55 év óta dicsegetemlékét ismeri, s a 71012. sz. Bm. leirat követelményeinek teljesen megfelelő

szepítő, himlőhely, sümör, májfoltok, fakedők, források, pörpöröcskék, orrvörösségek és minden egyéb arcvirágzások ellen, valamint az mely az arckenőccsel a használati utasítás szerint alkalmazva, még korosabb egyéneknek is viruló és fiatal kinézetű külsőre.

Egy nagy tégely ára 1 kor. 60 fill., kisebb 1 kor., szappan 1 kor. — Utánzásóktól óvakodjunk! Csak **Krajcsiovics** által **Vukováron** készített kenőcs valódi. Minden tégelyen **Krajcsiovics** 12323

Főraktár: Budapest, Király-u. 12. és Andrassy-út 26., **TÖRÖK JOZSEF** gyógyszerüzára.

David Károly és Fia
doboz-, papíraru- és szabad. fémkapocgyára

Budapesten, I., Mészáros-utca 58.
Telefon sz.: 41-48. Sürgőnyezim: Cartonage.
Gőzerőre berendezve.

A magyar kir. dohányjövődék szállítója.
Napi gyártás 150,000 doboz.

Szépítő Kúrát

végezhet mindenki odahaza, ha egy dr. Jutassy-féle szépítő készletet beszeres.

Bőrszépítő készlet a normális, ép, tiszta arcbőr szépségének ápolására és megőrzésére; száraz, sümörös, durva, himlő, fessző, viszkető, hervadó bőrre; ráncok és libabőr ellen.

Börgyógyító készlet fenyés, zsíros, pörpös, atkás (mitesszes), pattanásos (vimmeris), eres, vörös arc, vörös orr, vörös kéz, fagyási foltok és izzadás ellen.

Börtisztító készlet. Elszárgult, leharant napáru-tótt arczok fehérítésére, szepítő és májfolt ellen.

Hámlasztó készlet. Lencsefoltok, tág pórusok, pattanás-nyomok, rózsapattanás (rosacea) bőrkeményedés, horvirág, himlőhely és sebhely ellen.

Haj-gyógyító készlet. Hajkorpa, hajhullás ell. s kopaszod. megakadályozására.

Ezen készletek fel vannak szerelve a megfelelő szappannal, szilcsés kozmetikai eszközökkel és szappal, melyeknek biztos hatásait 1892 óta ezer és ezer arcz tapasztalnak s a melyeknek ártalmatlanságáról az intézet főorvosa: dr. Jutassy József kozmetikus bőrgyógyász, egészségügytanár kezességel, kinek receptjei szerint a szerek készülnek. A kimerítő használati utasítás alapján mindenki sikeres kezelheti önmagát azon szépségápolási eljárás ellen, melynek megfelelő készletet beszeres. Jutassy dr. „Szépségápolás” c. könyve minden készlethez mellékelve van.

Minden egyes készlet ára 5 korona.

Készíti és elárulja személyesen vagy posta útján a **Kozmetikai Gyógyintézet** Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. I. em.

Kapható vagy megrendelhető az intézetnél minden gyógyszerüzárban. — Főraktár: Török József gyógyszerüzára. 12403. Budapest, VI., Király-utca 12. szam. 12402

Téli fürdőkúra a Szt.-Lukácsfürdőben.

Természetes forró- meleg kénos források. Iszappfürdők, iszappbortások, mindennemű thermális fürdők, vizgyógykezelés, massage. Lakás és gondos ellátás. Csuz, kőszvény, ideg-, bőrbajok gyógykezelése és a téli fürdőkúra felől kimerítő prospektust küld ingyen a **Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága, Budapest-Budán.**

30 KOR
Dívatos fürdőruha megvásárlásánál minden szőnyeg, kőszvény, ideg-, bőrbajok gyógykezelése és a téli fürdőkúra felől kimerítő prospektust küld ingyen a Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága, Budapest-Budán.

Az ethikai Irta PAULER ÁKOS.
megismerés Franklin-Társulat
természete. 1907.
Ára 4 korona.

A Magyar Filozófiai Társaság Közleményei-nek szakbirálója így ír e műről nevezett folyóirat XXV. füzetében:

„Pauler Ákos könyve igen éles dialektikával, a meggyőződés teljes erejével, világosan (a mi filozófiai műveinknél nagy ritkaság) szép magyarsággal, nagy szakismerettel írt oly tudományos munka, mely filozófiai irodalmunk legkiválóbb művei között foglal helyet. A midőn érdekes és értékes művét közönségünk figyelmébe meloen ajánljuk, szives örömezt kívánjuk, hogy az erkölcsről való nemes, magasista ideái nemzetiünk köztudatába minél nagyobb mértékben átmenjenek, hogy, a mint utolsó sorában szerző maga mondja: az emberiség szabadon emelkedhessek az ideálok napsugaras, örök homába.”

Csodás és biztos hatású
arctisztító és
szépítőszerek
melyek nem csak hazánkban, hanem az egész világon közkedveltségnek örvendenek, a **KRIEGER-féle**

AKÁCZIA
-CRÉME 2 K.
-PUDER 1 K.
-SZAPPAN 1 K.

Pár nap alatt eltávolít szepőt, májfoltot, mitesszert, stb. Biztos, hogy nem ártalmas, hanem fiatalítja, szépiíti az arczot. Kapható a „**KORONA**” gyógyszerüzárban, Budapest, VIII., Kálvin-tér (Baross-utca). 12617 Postai szétküldés naponta.

FORSTNER
Quillaja-Panama Szinszappan

HIRDETMEŒY.

Ezennel közhírré tétetik, hogy minfán a Magyar Királyi Pénzügyminisztérium ellenőrző közpöze a Magyar Kir. Szab. Osztály-sorsjáték (XXII. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a fűarústóknak árusítás végett kiadattak.

A Magyar Kir. Pénzügyminisztérium által jóváhagyott sorsolási törv. itt következik

A Magyar Kir. Szab. Osztály-sorsjáték Sorsolási Terve.
Huszonegkedik Sorsjáték. 125,000 sorsjegy 62,500 nyeremény.

Első osztály Betét 12 korona Huzás: 1908 máj. 21. és 23.		Második osztály Betét 20 korona Huzás: 1908 jun. 16., 17. és 19.		Harmadik osztály Betét 32 korona Huzás: 1908 jul. 14., 15. és 16.	
Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona
1 á	60000	1 á	70000	1 á	80000
1 á	20000	1 á	25000	1 á	30000
1 á	15000	1 á	20000	1 á	25000
1 á	10000	1 á	15000	1 á	20000
1 á	5000	1 á	10000	1 á	15000
4 á	2000	4 á	3000	4 á	10000
6 á	1000	6 á	2000	6 á	3000
10 á	500	10 á	1000	10 á	2000
35 á	300	20 á	500	15 á	1000
115 á	100	180 á	300	135 á	500
3825 á	40	4825 á	80	5325 á	180
40000 nyer. Kor. 804000		50000 nyer. Kor. 609000		55000 nyer. Kor. 1022750	

Negyedik osztály Betét 40 korona Huzás: 1908 aug.-11., 12. és 13.		Ötödik osztály Betét 32 korona Huzás: 1908 szept. 2., 3. és 4.		Hatodik osztály Betét 24 korona Huzás: 1908 szept. 22-től okt. 22-ig.	
Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona
1 á	90000	1 á	100000	1 á	40000
1 á	40000	1 á	40000	1 á	20000
1 á	25000	1 á	25000	1 á	20000
1 á	20000	1 á	20000	1 á	15000
1 á	15000	1 á	15000	1 á	10000
4 á	10000	4 á	10000	4 á	10000
6 á	3000	6 á	3000	6 á	18000
10 á	2000	10 á	2000	10 á	2000
15 á	1000	15 á	1000	15 á	1500
135 á	500	135 á	500	135 á	67500
5325 á	170	4825 á	200	5325 á	200
55000 nyer. Kor. 1255750		50000 nyer. Kor. 1325500			

Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben
Korona
1.000,000

(Egy millió)

1 jutal	600000	600000
1 kor.	400000	400000
1 nyer.	200000	200000
1 á	100000	100000
1 á	90000	90000
1 á	80000	80000
1 á	70000	70000
1 á	60000	60000
1 á	50000	50000
1 á	40000	40000
1 á	30000	30000
1 á	25000	50000
1 á	20000	80000
1 á	15000	120000
1 á	10000	300000
1 á	5000	300000
1 á	2000	870000
1 á	1000	900000
1 á	500	600000
1 á	200	6970000
37500 nyer. éjtal. kor. 11940000		

Az I. osztály huzása 1908 május 21. és 23-án tartatik meg. A huzások a Magyar kir. állami ellenőrző hatóság és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnék a huzási teremben. — Sorsjegyek a M. Kir. Szab. Osztály-sorsjáték valamennyi árusítóinál kaphatók.

Budapest, 1908. évi április hó 26-án.

Magyar Királyi Szabad. Osztály-sorsjáték Igazgatósága.
Lukács. Hazay.

Armo Excellent
az előkelő világ kedvelt divattilatszere!
Zsebkendő-illatszere
Eau de Toilette
Eau de Cologne
Toilette-arczpor
Sachet.

Minden nasonszertű üzletben kapható, ha nem, akkor **A. MOTSCH & Co.** Wien, I., Wollzeile 9.

Míg eddig a régi bűrhörségek, a legkülönbözőbb súlyos légbajok (neurasthenia, Vlastanetz), a sápkór, a női arczot elektelenítő pattanások s a női nemű szerek folyásokkal kombinált barutos megbetegedéseinek kezelésénél csak egy értékű idegen vizekre voltunk utalva, addig újabban csaknem kizárólagos keresletnek örvend. Egy postalada (7 palack) parádi arsen vastartalmú gyógyvizet Magyarországon összes postaiállomásra 6 korona 50 fillérért kimentesítünk szállítás költségeivel.

Főraktár: **ÉDESUTY L.** c. sz. kir. udv. szállítás, BUDAPESTEN. Kapható minden gyógyszerüzárban és megbízható fűszerkereskedésben.

szencziós új magyar találmány, mely 30 % (Quillaja) Panama-gyökér-kivonatot tartalmaz. Szinés ruhát hideg, meleg vagy langyos vízben azonnal ki lehet mosni a nélkül, hogy szinét vesztené. Az új olcsó és jó Forstner Quillaja Panama Szinszappan nagy megtakarítás minden háztartásra nézve. Darabja 20 és 40 fillér. Kapható mindez fűszerkereskedésben és drogeriában. Egyedüli főraktár: Telefon 14-27.
TIRGRAM-TÁRSASÁG, Budapest, IV., Károly-utca 1. sz.

ZEISS

TÁBORI TÁVCSŐ

a képek fokozott plasztikájával

12471

UJ MINTAK UTAZAS, SPORT, VADÁSZAT, HADSEREG, TENGERSZÉZET számára.

A ZEISS-féle TÁBORI TÁVCSŐVEK elismert előnyei: nagy fényerő, kiváló élesség, állandóság, nagy láttér, szabatos kivétel, tropus-biztonság az új minták a legmesszebbmenően fokozottak. — Tessék prospektust kérni T 79.

Beszerezhető valamennyi optikai üzletben, ugyszintén:

BERLIN CARL ZEISS LONDON
FRANKFURT A. M. HAMBURG JENA (NÉMETORSZÁG) ST. PETERSBURG WIEN

SZOBRÁNCZ

Glanbersós, hideg, kénos, sós víz. Gyomor- és májbetegség magyar Karlsbadja.

Fürdőidény: május 15-től szeptember 15-ig. Előidény: május 15-től június 1-ig. Utóidény: szeptember 1-től szeptember 15-ig. 30 % árengedménnyel a lakásoknál.

Ez a maga nemében páratlan gyógyviz. mint ivógyógyászati biztos segédít nyújt gyomor- és májbetegségeknél, májbetegségeknél enyhén, oldólag hat, májbetegségeknél és epékövek oldólag hat. Vértörlőhatású, szélűcsök, hűdők, gutaütési rohamoknál vérvonólag, felszívólag hat, csúszos és kőszvényes bántalmaknál e kör okozta erjeszt termékekre, elrakódásokra az ízületekben, azok oldására és kiküszöbölésére hat. Kövérség, szíveléjásodás ellen, emelkedésségének, veséjásodásnál ugy a csúszos, mint a felszívólag gyorsan és kedvezően befolyásolja.

Mint fürdő különféle izzadmányokat, daganatokat, ízületi és csontbántalmakat, eszontást kedvezően osztalja. Görvélykóros daganatok, fekélyek ellen, méh és méh közötti izzadmányok, hasbárta izzadmányok felszívódását elősegíti, a legkülönbözőbb makias idült bőrbeteg-égek ellen bámu'atos gyorsan hat.

Vasúti állomás: az Alföldről és Pest felől jövőeknek Ungvárra, a felvétel és illette Kassa felől jövőeknek Nagy-Mihály, honnan kényelmes hócsúszka 1 és 1/2 óra alatt elérhető.

A víz otthon is sikerrel használható. Ára: egy napra láda 40 füveggel 20 kor., kis láda 20 füveggel 11 kor. A víz a vasúton szállítási kedvezményben részesül.

Megrendelések és tudakozások: „Szobráncz gyógyfürdő igazgatóságának Szobráncz gyógyfürdő” címzendeők. Posta-és távirat-állomás helyben. A fürdő igazgató-örvosa: Dr. Hussay Gábor Lajos. A fürdő igazgatósága.

MATTONI FÉLE
GISSHÜBLER
természetes égvényes
SAVANYÚVÍZ.

Parád gyógyfürdő
Heves-megyében. Gr. Károlyi Mihály tulajdona.
Megnyilik május 15-én.

Seffer Antal
Budapest, Károly-utca, boltsz. 12.
Központi városkai épület.
Képes árjegyzék kiednatra ingyen.

Tennis- és tornaterék
teljes berendezés.
Támlászek, függőgy, turistaszak, lóháló, tekejáték, kerti butor, ponyva, zsák és szineg legelősebb beszerzési forrása:

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

■■■■ AZ ASZTALOSOK SZÖVETKEZETI BUTORCSARNOKA. ■■■■

A budapesti asztalos-ipartestület
védnöksége alatt álló

BUTORCSARNOK

és Hitelszövetkezet, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja, felhívja a nagyjermű butorvásárló közönség figyelmét a
VIII., József-körút 28. sz., sarok, valamint Bérkocsis-utca IV., Belváros, Ferenciek-tere 1.
alatti királyi bérpalotában dusan felszerelt modern és stíluszerű lakberendezéseinek megtekintésére, a melyek jutányos áron jótállás mellett adatnak el.
A Butorcsarnok szövetségének részére kizárólag csak budapesti képesített asztalos- és kárpitosmesterek dolgoznak, Budapest környékén készített, vagy bécsi silány árak eladásával nem foglalkozik.
Megrendeléshez tervezetet és költségvetést kívántra készítünk. Minden egyes butordarab bizottság által fölülbírálván.

Feltűnést keltenek
TITANIA gyors-
gőzmosógépek
és mosógépek

**Egy gyermek
mossa vele**
az előbbihez képest 1/3 idő
alatt
a ruhát hófehérré.

Minden gépet próbára
55 koronától feljebb.
Képviselek kerestettek.
Bizonyítványok, prospek-
tusok ingyen. 12607
TITANIA-művek, Wels 179
O.-Oesterr.

Új zseb-messzelátó kompaszszal és tükörrel

összeszerelésre,
nagy messzelátással,
együttal nagyítóüveg,
gyújtóüveg és szem-
tükör gyantát használ-
ható, kényelmesen
szemben hordható,
darabkánt csak K
1.50, 3 db K 4.
Ha nem tetszik, pénz
vissza. — Szétküldés
előfizetés vagy után-
vétel mellett. — Ca. és kir. udvari szállító

Konrad János szállítóháza Brúx 1268. sz. (Csehország)
Ingyen és bérmentve küldöm-kívánatra mindezeknek fűrjegyzékemet
3000 képpel.

Jövedelmező
mellékpep. **HOMOK** — **ARANY** befektetés.

ha cementtel lesz keverve és kézi vagy erő-
üzemre berendezett gépeinkkel elismert
elsőrendű betonfalazóteglák, cementfödélcsere-
pek, fali és padlólapok, vályuk, csövek stb.
gyártásra fel lesz dolgozva. A gyártás egyszerű-
ségénél fogva mindenütt ázhető hol ho-
mok, kavics, vagy salak stb. áll rendelkezésre.
Ajánljuk üzemünket megtekinteni. Gépek külön-
böző árakban. — 66. számú jegyzék ingyen.
Levelezés magyar nyelven.

Leipziger Cementindustrie Dr. Gaspary & Co.
Markranstädt bei Leipzig. 12771
Különlegességi gépgyár homok értékesítésére.

Nádpatai-gyógyfürdő

Jód, kénes sóforrással megáldott fürdőhelye.
Pótolja Lipik, Hall és Csiz vizét.

Reuma, köszvény, ichias bántalmaknál utólráhatatlan gyógy-
eredményrel. Női betegségek, vérszegénység és idegességnél
kiváló nagy hatással. — Idény június 1-től szept. közepéig.
Egy órai kocsit a pályaudvartól Nagyküküllő-vármegyében. Erdők, ár-
nyekos sétányok, modern lakások, zene, első osztályú ellátás. Elő-é
utóidényben tetemes árengedmény a szobákról. Vasúti állomása
Alsószombatfalva, hol minden alkalommal kocsik kaphatók. Posta-
hivatala Nagysink; mindennapi postaforgalommal. — Prospektust
bérmentve küld és mindennemű felvilágosítással a leggyorsabb készség-
gel szolgál a fürdőkezeléséig.

RÉZBUTOR

12575 VAS-SZOBABUTOR

gyártmányaink, modern, stíluszerű kivitelben
városi üzletünkben kiállítva megtekint-
hetőek. Eladás jutányos árak mellett.
Arjegykettingyen és bérmentve küld

PÁPAI és NATHAN vas- és réz-
butor gyár
Budapest, VI., Andrássy-út 1.
(Fonciére palota).

FÖLDES MARGIT CRÈME
LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ
SZER

Ajánljuk megtekintés végett a

KALAPÁRUHÁZ

Old American, Budapest, Belváros, Egyetem-utca 7.
5-6-7-8 koronás elsőrendű tavaszi kalap különlegességeit.
Tavaszi árukat bérmentve küldetük.

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL
Egyetlenes kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt.
Erősítőszert gyengélkedők, vérszegények és
lábbadozók számára. Szívgyógyászati, ideg-
erősítő és vérjavító szer.
Küldés fr. 3000-nél több orvos. vélemény.
J. SERRAVALLO, Triesto Barcola.
Vásárolható a gyógyszertárakban filliteres üvegekben
a K 2.00, egész literes üvegekben a K 4.80.

Rozsnyay Mátyas **chininezukorkája** íztelen
chuminból.

Többszörösen kitüntetve,
1869-ben a magyar or-
vosok és természetvizs-
gatók flumei vándorgyű-
lésén 40 arany pályadíj-
jal jutalmazva.

Láz ellen!
Nem keserű!
Legjobb szer láz, váltó-
láz, malária ellen, külö-
nösen gyermekeknek, a
kik keserű chinint be-
venni nem képesek.

Válódni, 11468
ha minden egyes piros
csomagolópapíron
Rozsnyay Mátyas
névalírására olvas-
ható. 11966

Rozsnyay Mátyas
gyógyszeretára
Arad, Szabadság-tér.

A gége, torok, tüdő, gyomor,
bél, vese, hólyag hurutos
bántalmainál felülmulthatatlan

Siculia

ARTÉZI GYÓGYVÍZ
KAPHATO MINDENÜTT

FŐ-
RAKÁR **BRÁZAY KÁLMÁN** CSEGEDEL
BUDAPEST, VII., JOZSEF-KÖRUT 37/39.
Csak „SICULA” névvel ellátott üvegek
valódiak.

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a

„STELLA”-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer,
mely a haj eredeti szíriát adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétány-utca
19445

HÖLGYEK KEDVENCZE

Ez az elnevezése a Rogácsy-féle pi-
pere-boraxnak, mely a legkiválóbb
test- és arczápoló szer és a melynek
nincs szüksége más reklámra, mint
egyszeri próbahasználata. A ki egy-
szer használja a Rogácsy-féle pipere-
boraxot, hűségese maradjon egész
életére. Kapható minden gyógyszertárban,
drogneriában és fűszerkereskedésben.

Előpatai

gyógyfürdő

kiválóan jó eredménnyel használható a gyomor, vese,
hólyag és a méh hurutos bántalmainál, máj-
és lépajánál, köszvény és oszonnál, altesti
panaszoknál, valamint bármely az idegesség
alján fellépő betegségekben. A gyógyító előpa-
tali gyógyvizek orvosi javallat szerinti vízzel összeke-
veztve és itt felállítandó kiegészítő gyógykezeléssel (meleg
és hidegfürdők, vizgyógyászati kezelés, masszázs, svédorna,
diétikus étrend) rendkívül kedvező eredményt mu-
tat fel. Fürdő-idény: május 15-től szeptember 15-ig.
Vasúti állomás: Földvár és Sepsiszentgyörgy, honnan állomá-
sokos kocsiközlekedés van. Lakás, ellátás olcsó és választékos.
Az elő- és utóidényben (május 15-től június 15-ig és aug. 30-ától
szept. 15-ig) a gyógy- és gyógykezelési díj fizetendő, lakások
50%-al és ellátás is sokkal olcsóbb. Az előpataki ásvány-
víz, mely a szénsavdús, égvényes vassas vizek között első he-
lyet foglal el, mint gyógykezelő, hánál is használható és
üdítő, kellemes ital tisztán vagy borral vegyítve, nagy
kedveltségnek örvend. Iuhon és a külföldön évenkénti egy millió
palacknál több kerül forgalomba. Szétküldési hely: Előpatai, de
kapható a legtöbb városban és nagyobb kereskedésben.

Prospektust kívánatra ingyen küld
az igazgatóság, 12192

VASÁRNAPI UJSÁG

19. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.)
Szerkesztő: HOITSY PÁL. Főmunkatárs: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁJUS 10.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:
Egész évre: 16 korona. A „Világkronika”-val
Félévre: 8 korona. negyedévenként 80 fillérrel
Negyedévre: 4 korona. több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott vitellaj is csatolandó.

TÜRR ISTVÁN.

MAGYAR NÉP! Meghalt valakid, a ki igazán
a tied volt, a ki nem is annyira anyá-
tól lett, hanem a hogy te szoktad mon-
dani: rózsafán termett, a mennyiben rózsá-
fának nevezhetjük joggal a te bokros fantáziá-
dat, az az alak halt meg, a kit te gyúrtál, a
ki hol volt, hol nem volt, egyszerű szegény
emberek fia volt, s egyszer csak elindult úgy
toronyirányában világot próbálni, csodálatos
hősieséggel keresztült verekedte magát az Ope-
renecián innen és túl, sok-sok országon, min-
denütt, a hol fekete posztóval be-
húzott várost s emberelő sárkányt
(zsarnokságot) talált, mindenütt a
népek szabadságáért lelkesedve,
egy királynak a vezére lett, aztán
elvette egy másik világverő csá-
szárnak a rokonát feleségül, nagy
lakodalmat csaptak és boldogan,
nagy szeretetben és izmos tisztés-
ségben élt, míg csak meg nem
holt, — azaz hogy élni fog még
ezentúl is, ámbátor megholt.

hábortól kitört, már akkor közlegényből had-
nagynak ügyeskedte fel magát. Ezredét Olasz-
országba küldték a forradalom alatt. Türr
sehogysem jöhetett haza, s mint a ketrecbe
zárt oroszlán, dülva-fúlva, boldogtalanul, izga-
tottan töltte a kritikus napokat, míg az «ott-
honvalók» dicsőséget arattak, míg nem néhány
hónap múlva ravasz fortélylyal sikerült át-
szöknie piemonti területre, a hol egy magyar
légió szervezésével bizta meg őt a genuai
herceg.

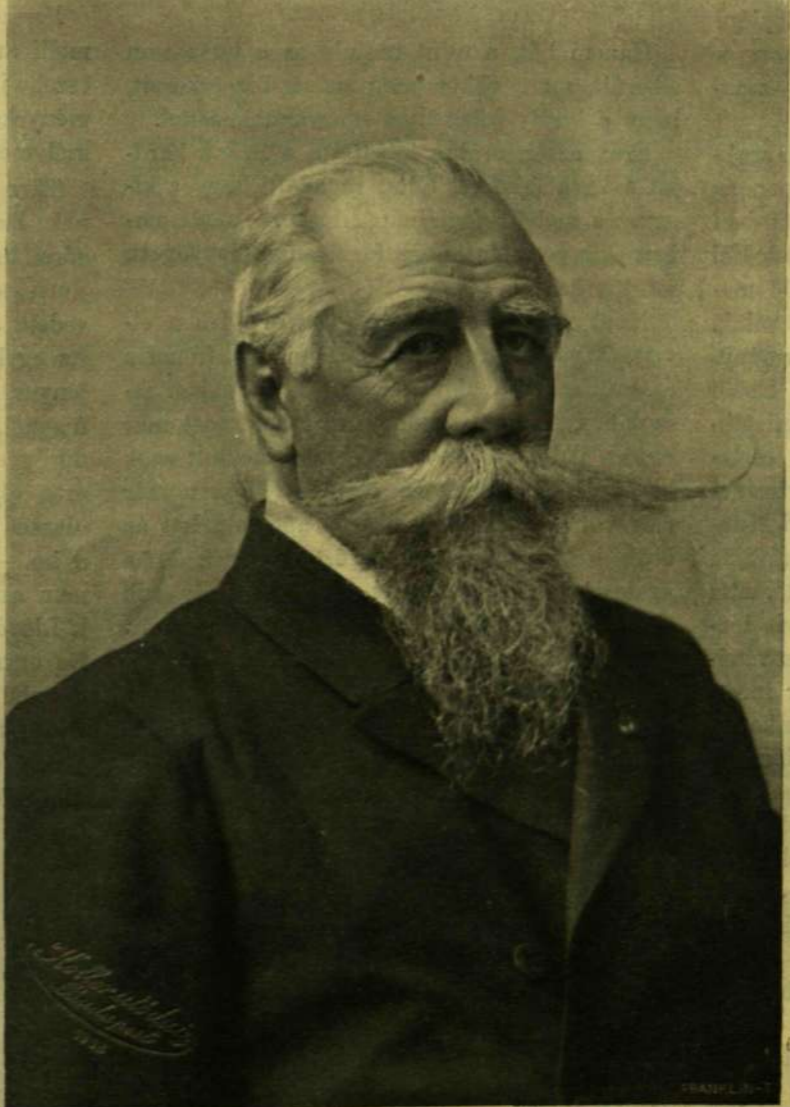
Kalandos hajlamú magyar úri fiúkból ala-
kult leginkább a légió. A végzeál az volt, vala-
hogy hazajutni s ithon verekedni a többivel.
A fiúk lelkesek voltak mind, mind szépen érez-

tek, de jobban voltak hozzászokva a parancso-
láshoz, mint az engedelmességhez. Sok baja
volt Türrnek a fegyelem fenntartásával, de azért
a légió mégis sok vitézséget tanusított a no-
varrai csatában, mely azonban elveszett, Pie-
mont sorsa eldőlt és a légió Piemont számára
főlölségegé vált.

A züllődő légióban, melyre most már bizony-
talan sors várt, az elégedetlenség jelei kezdtek
előtörni, a kövér remények eltűntek, ezzel kap-
csolatosan aggodalom és gyanakodás kapott
lábra a Türr jövendő tervei irányában is és
azt suttogták katonái egymásközt, hogy Türr
elárulta őket. Türr ekkor, a ki ötletes ember
volt, egyetlen mondattal állította helyre a ren-
det. Szemlét tartván csapata fő-
lött, a következőket mondotta:

— Katonák! Azt hallom, önök
engem azzal gyanusítanak, mintha
én elárultam volna a légiót, en-
nek vagy amannak a hatalomnak.
Nos, ha önök csak egyetlen mo-
narchát vagy embert mutatnak,
a melyeknek önök megérnek csak
egy forintot is, akkor löjjenek föbe,
ha azonban nem tudnak ilyet mu-
tatni, akkor én azt nyomam kurta-
vasra veretem, a ki még egyszer
ezt a gyanusítást a száján kiejti.

Ez a katonák kijelentésé hasz-
nált, a légió megmaradt része
összetartott ezentúl s Türr most
a francia köztársaság területére
vezette s Marseilleből Konstanti-
nápolyba készült, hogy kelet felől
vezesse őket haza.

Marseilleben hallották híret a
délnémet forradalomnak. No, ez
derék. Egy kis munka akadát út-
közben. Ezt vétek volna elmu-
lasztani. Aztán jó tettért jót várj,
hátha rövidesen győznek a német
republikánusok, s azután halából,
hogy a magyar légió segítette
őket, velők együtt betörnek Ausz-
triába portyázni s gyengítik vele
az osztrák császár hadi erejét.

Elementek hát a badeni harez-
térre, a hol Türr Istvánra egy
zászlóalj kaszás főlköz kiképzését
bizták. Olyan gyorsan és ügyesen
végezte ezt a földadatát, hogy ezre-

Köller tanár utolsó fényképe.
TÜRR ISTVÁN.